

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
ČETRTEK
1994
20. JAN.
Letnik XLIX
Štev. 3 (2738)
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt

P. b. b.

Razprodaja zimskih oblačil, obutve, druge konfekcije, knjig in raznorazne robe je v polnem razmahu. Do 80 odstotkov cenejše so ponekod stvari, ki so jih še pred dnevi krasile „ponosne“ cene. Marsikdo se ob tem razvoju spomni slavne-ga latinskega pregovora „Sic transit gloria mundi“, a večina se veseli nizkih cen, kajti časi debelejših denarnic so mimo in pri nakupu je treba vsak šilling večkrat obrniti, preden ga porabiš. Predvsem velja to za družine z več otrok.

Plesi, plesi

Čas veselja, družabnosti in predvsem plesov je z vso silo „izbruhnil“. Tudi v Šentjakobu v Rožu so prišli ljudje od blizu in daleč, mlado in staro, da bi se naplesalo in bilo priča pomembnemu dogodku, prvemu maturantskemu plesu Višje šole za gospodarske poklice. Ni bila polna samo prenovljena dvorana šentjakobskega kulturnega doma, tudi v discu se je mladina pošteno spotila.

Svet Evrope pozdravlja Društvo Vincenca Rizzija

Pod pokroviteljstvom generalne sekretarke Sveta Evrope Catharine Lalumière in ob navzočnosti njenega namestnika dr. Petra Leuprechta je bilo v torek, 18. januarja, v Celovcu ustanovljeno Društvo Vincenz Rizzija, ki se kot strogo nadstrankarsko organizacija zavzema za novo kulturo sožitja med narodi.

Dr. Peter Leuprecht je poudaril, da je ustanovitev Društva Vincenca Rizzija docela v skladu s cilji Sveta Evrope. Evropa da potrebuje take pobude, če naj postane prostor de-

mokratske varnosti. Svet Evrope je na svojem lanskem vrhu sprejel „dunajsko izjavo“, v kateri so manjšinske pravice jasno definirane kot kulturne pravice in kot neodtujljiv del človekovih pravic. Zato bo Svet Evrope izboljšal pravno-zaščitne norme za manjšine in izdelal kodeks smernic za svoje članice. V dodatnem protokolu k evropski konvenciji človekovih pravic bo posebej zakoreninjene kulturne pravice pripadnikov manjšin, ki morajo biti univerzalne pravice, torej veljavne za vsakogar. Leu-

precht je svaril pred specifičnimi, samo na manjšine prikrojenimi pravicami, ker nosijo v sebi že kal izrivanja in diskriminacije. Svet Evrope se bo zavzemal za ukrepe, ki bojo prav v zadevi manjšin in tudi regij krepili medsebojno zaupanje in ki so naravnani proti nacionalizmu, rasizmu, antisemitizmu in sovraštvu do tujcev.

Leuprecht je na koncu vprašal, ali Evropa ne stoji na pragu padca v novo barvarstvo nacionalizma in iracionalizma. Ta iracionalizem je prav pri vzponu fašizma in nacizma

igral pomembno vlogo. Zato je treba krepiti sile duha, kajti nacionalizem in etnocentrizem sta kuga, katere posledice dnevno doživljamo v Bosni. Stvarnost Evrope pa je multikulturna družba. Koroška in regija, v katero je vključena, lahko postaneta evropski model za mirno in enakopravno sožitje različnih narodov in kultur. Naj Društvo Vincenca Rizzija doprinese svoje k medsebojnemu odpiranju in preseganju meja. Najprej pa je treba preseči meje v glavah in srcih. (Dalje na 2. strani)

Socialna akademija na Koroškem

Potrebo po ustanovitvi socialne akademije sta na novinarski konferenci izrazila govornika socialdemokratske stranke deželni poslanec Peter Kaiser in celovški mestni svetnik Ewald Wiedenbauer. Zahtevo utemeljmeta z dejstvom, da na Koroškem slej ko prej manjka nad 100 socialnih delavcev. Nadalje socialdemokratska politika ugotavlja, da v sedmih zveznih deželah Avstrije obstajajo socialne akademije, le na Gradiščanskem in na Koroškem doslej ni mogoče šolanje za poklice v sklopu socialnih služb. Neobhodno potrebno je, da se čim prej ustanovi socialna akademija tudi na Koroškem.

Preberite:

- str. 2. – Iz serije: Liberalni forum
- str. 3 – Intervju z Ano Blatnik
- str. 4 – Polomija v gozdu
- str. 5 – Vindišarji – predavanje A. Moritscha
- str. 6. in 7 – Načrti prosvetnih društev
- str. 8 – Bosanska knjižnica
- str. 9 – Koledar slovenskih izseljencev
- str. 10 – Obzornik
- str. 12 – Šport v Mladinskem domu

Zavračanje podpornih izjav EL

Koroški volilni red sodi med najbolj nazadnjaške in nepravilne v Avstriji, saj zaradi zgolj politično utemeljene razdelitve dežele na štiri samostojna volilna okolja, v katerih je treba dobiti osnovni mandat, manjšim volilnim skupinam in strankam onemogoča vstop v deželni zbor in s tem soodločanje na politični ravni. Ni nobena tajnost, da je konec sedemdesetih let sklenil deželni zbor trenutni volilni red samo zato, da bi po uspehu Koroške enotne liste leta 1975 slovenski listi dokončno onemogočili deželnozborni mandat. Žrtev volilnega reda niso le Slovenci, ampak tudi Zeleni in po vsej verjetnosti tudi Liberalnemu forumu ne bo uspelo prekoračiti pravnoformalnih ovir volilnega reda.

V predvolilnem času pa so opazne še dodatne birokratske zapreke, ki manjšim skupinam grenijo itak že težko politično življenje. V Celovcu in Šentjakobu v Rožu so na primer

zavrnili podperne izjave za Enotno listo, utemeljitve birokratov so docela iz trte zvite. V Celovcu na primer je pristojni uradnik odklonil prevzem dokumentov z ugotovitvijo, da Entone liste ne pozna, v Šentjakobu pa so trdili, da je rok za vlaganje predlogov že potekel, kar seveda ne drži in je bilo rečeno nesresnica.

Enotna lista je pri deželni volilni komisiji protestirala proti ravnanju občinskih volilnih oblasti.

Zelena manjšinska poslanka Terezija Stoisić je ravnanje posameznih občinskih volilnih oblasti, ki ovirajo vložitev podpornih izjav za Enotno listo, ostro kritizirala in od deželne volilne oblasti zahtevala, naj poskrbi, da se kaj takega ne bo več primerilo. Hkrati je Stoisićeva koroški volilni zakon označila kot „ekstremno nedemokratski“, ker dejansko predvideva desetprocentno (!) klavzulo za vstop v deželni zbor. **wafra**

Maturantje zvezne gimnazije in Zvezne realne gimnazije za Slovence

vabijo na

Gimnazijski ples

ki bo v petek, 21. januarja 1994, ob 20. uri v Domu sindikatov v Celovcu

Igrala bosta ansambla „As“ ter „Mono Mp’s“

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA!

USTANOVNI OBČNI ZBOR DRUŠTVA »VINZENC RIZZI«:

Platforma sporazumevanja med narodi

»Da bi bolj široko in svobodneje zadihali in da bi bili močni in optimistični proti nacionalizmu« – tako sta prva predsednika Brigitte Busch in Mirko Wakounig v torek zvečer na kratko povzela delo, vzdušje in načrte društva »Vincenz Rizzi«, ki si je zastavilo plemeniti cilj zблиževanja in sožitja v alpe-jadranskem prostoru brez nacionalističnih plašnic in etnocentrističnih in rasističnih ovir.

Udeležba in udeleženci ustanovnega občnega zbora društva Vincenza Rizzija so potrdili, da je potreba po takšni strukturi bila velika, ustanovitev torej pravišnja.

Predsednik Zveze slovenskih organizacij Marjan Sturm kot soproponent je v uvodnem referatu v obeh deželnih jezikih

Udeleženci občnega zbora so prišli iz Slovenije, Furlanije-Juljske Krajine in Koroške.

razčlenil trenutni razvoj v Evropi, ki zaradi vse večjega nacionalizma in rasizma ne obeta nič dobrega, če se mu ne postavimo skupno nasproti. Prav Koroška kot evropski mikrokozmos je v tem stoletju doživela vse trav-

me in grozote nacionalistične pijanosti. Izhod iz začarenega kroga nacionalnih držav in etnične polarizacije je politika malih, preglednih krogov. Stebra te tretje opcije sta multikulturalnost in večjezičnost na temelju demokratičnega sožitja narodov. Pogoji za to pa so humanizacija politike in javnega mnenja, to je načelna enakopravnost vseh jezikov in kultur. Sturm je opozoril na dunajsko izjavo Sveta Evrope, ki je manjšinske pravice definirala kot kulturne pravice (glej stran 1). Če bo Koroška sprejela evropski izziv integracije, potem lahko postane pomemben in tvoren del alpe-jadranskega prostora.

Društvo »Vincenza Rizzija« se bo zavzemalo za razsvetljeno zgodovinsko podobo regije, podpiralo bo regijsko zavest in dvo- in večjezičnost ob krepitvi jezikovne in narodne identitete.

Podpredsednik julijsko-furlanijskega deželnega zbora Miloš Budin je ustanovitev društva imenoval »jasno in napredno pobudo«, ki hoče preseči nacionalne doktrine 19. stoletja in absolutnega mišljenja oz. iluzije, da je sožitje med narodi možno

TELEGRAMI

Zvezni kancler Vranitzky je ustanovitev društva »Vincenz Rizzi« imenoval važno nadstrankarsko platformo za sporazumevanje med narodnimi skupnostmi.

Podpredsednik državnega zbora Slovenije Lev Kreft je izrazil prepričanje, da bojo take oblike povezovanja preživele vse nacionalizme in iracionalizme. Pozdrave so poslali tudi mladi liberalci Slovenije, Interkulturni center na Dunaju in dr. Heinz Tichy.

rešiti definitivno. Sožitje je treba stalno gojiti, ker v nobenem političnem sistemu nima trajne rešitve. Društvo »Vincenz Rizzi«

VOLITVE

Predsednika: Brigitte Busch, Mirko Wakounig – **podpredsedniki:** Federico Rossi (Furlanija-Juljska Krajina), Boris Jesih (Slovenija), Larissa Krainer (Koroška) – **tajnik:** Moser-Rabenstein – **blagajnika:** Helga Mračnikar, Marjan Sturm – **preglednik:** Franz Marenits.

zi« pa presega tudi mišljenje, da so manjšine tujek in podaljšana roka sosednjih držav, faktor destabilnosti. Društvo presega tudi ozke strankarsko-ideološke okvire. Znotraj manjšin pa presega samozadostnost, ki sili v getoizacijo in s tem v krčenje lastnega etničnega sveta.

Deželnozborni poslanec Peter Kaiser je ustanovitev društva ocenil kot simbol solidarnosti in pravilno pot, ki se dobrodejno razlikuje od etnocentrističnih pozicij.

Larissa Krainer-Kaiser, Bettina Gruber, Mirko Wakounig in Janko Malle so predstavili različne projekte društva, Lojz Wieser in Edgar Kreitz pa sta spregovorila o bosanski knjižnici in ediciji »Hotel Europa«.

Med udeleženci občnega zbora so bili: Reginald Vospernik, Jože Markitz, podžupanja Monika Kircher-Khol, Feliks J. Bister, Andrej Morič, Peter Gstettner, Inge Freund, Karin Prucha, Mirko Bogataj ...

Franc Wakounig

Prezidij: M. Wakounig, B. Busch, P. Leuprecht in M. Sturm.

Piše dr. F. Zwitter ml.

Pred skoraj točno enim letom je avstrijsko parlamentarno življenje doživelo posebno novost: iz svobodnjaške stranke se je odcepila skupina petih parlamentarnih odbornikov pod vodstvom Heide Schmidt in je ustanovila svoj lastni parlamentarni klub pod imenom »Liberalni forum«. Neposredni povod za ta nenavadni korak je menda bil Haiderjev čedalje večje pomikanje na desno, ki je doseglo svoj višek v končno za svobodnjaško stranko poraznem referendumu proti inozemcem, ki je takrat nevarno polariziral avstrijsko politično življenje. Drug globlji vzrok za ta korak pa je verjetno iskati tudi v osebnem razmerju med Haiderjem in Schmidtovo, ki sta oba dominantni osebnosti, ki nad seboj, niti poleg sebe ne preneseta približno enako močnega tekmeča v lastnih vrstah. To se je že izkazalo v času predsedniških volitev, ko je Haider kot voditelj svoje stranke javno poniževal svobodnjaško kandidatko za predsedniško mesto in ji za nekaj časa sredi volilne-

V vizirju

Kje se skrivajo avstrijski liberalci?

ga boja celo odtegnil strankino propagandistično pomoč. Njeno proti pričakovanjem relativno dobro odrezanje pri predsedniških volitvah je Schmidtovo končno verjetno opogumilo h koraku odcepitve od svobodnjakov. Somišljenike je našla v svobodnjaškem klubu zlasti pri frustriranih odbornikih, ki so se pod Haiderjem našli na stranskem tiru, kar velja zlasti še za najpomembnejšega te peterice poleg Schmidtove, bivšega obrambnega ministra majhne koalicijske vlade Sinowatz in Stegerja, Friedhelma Frischenschlagerja.

Vladni stranki sta z zadovoljstvom spremljali ta razvoj ter ga s priznanjem klubnega statusa »Liberalnega foruma« v parlamentu tudi pospešili; in tudi avstrijska javnost je kazala velike simpatije za korak

Schmidtove. In zlasti so Schmidtovi sledili in jo tudi gmotno močno podprli prominentni ter potentni gospodarstveniki (Mautner-Markhof, znani gornjeavstrijski »Rössl-Wirt«, krogi Industrialne zveze), ki jim je gospodarska politika ljudske stranke prerazvodenjena in politika svobodnjakov le prepupulistična, posebno še s pogledom na avstrijski ugled v inozemstvu.

Toda spretno izpeljana kabala v parlamentu je eno, drugo vprašanje pa je bilo, ali bo volilec tudi sledil stranki ali forumu, ki razen (povsem simpatične) antipatije proti Haiderju nima drugega programa kot takojšen in brezpogojen pristop k Evropski zvezi; kje se bodo našli liberalni volilci? Kaj se danes še skriva za pojmom »liberalizem«, s katerim se ponaša skoraj vsaka avstrijska

Liberalni forum

stranka? Odgovor na to vprašanje je izpadel presenetljivo prepredljivo pri deželnozbornih volitvah v Nižji Avstriji lansko jesen, ko je Liberalnemu forumu na mah uspel skok v deželni zbor: vendar ne toliko na račun Haiderjeve stranke, marveč predvsem na račun avstrijske ljudske stranke in na račun Zelene alternative. Liberalni forum je v Nižji Avstriji preprečil ohranitev absolutne črne večine ter skok zelenih v visoko hišo v St. Pöltnu. Svoj volilni potencial najde torej Liberalni forum v gospodarskih krogih in v krogih mlajše in srednje (intelektualne) generacije; postaja torej življenjsko nevaren Zelenim in nedvomno naprej slabi pozicijo manjšega vladnega partnerja.

Sama presenečena od svojega uspeha v Nižji Avstriji je

Schmidtova napovedala volilni nastop pri vseh deželnozbornih in tudi parlamentarnih volitvah letošnjega leta. V ta namen so izdelali Liberalci tudi svoj strankarski program, ki se na gospodarskem področju kaže kot korak nazaj v mancherski liberalizem 19. stoletja, na družbeno-političnem področju kot mešanica večinoma upravičenih zahtev (stroga ločitev cerkve od države, enakopravnost enakospolnega partnerstva ipd.), ki pa trenutno v avstrijskem političnem življenju komaj koga posebno zanimajo. Vsaj vprašljivo je, ali je taktično razumno, da pred krogom deželnozbornih volitev v strogo katoliških deželah Tirolski in Predarlški tematizirajo liberalci takšna družbenopolitična vprašanja. Na Koroškem zaradi posebno restriktivnega volilnega reda verjetno nimajo posebnih možnosti za skok v deželno vlado.

Zelena alternativa pa bo morala ofenzivno reagirati na izziv Liberalnega foruma, ki bo verjetno njen najnevarnejši tekmeč v borbi za ohranitev parlamentarnega zastopstva.

Kdaj si se začela aktivno ukvarjati s politiko?

To se je zgodilo že pred leti, najprej v Bilčovsu, pred enim letom pa sem prišla v predstavništvo žensk v SPÖ kot namestnica Melitte Trunk. S tem se je začela moja aktivnost tudi širše po Koroški.

Kaj pa je vzrok, da si vstopila v politiko? Je to družinska tradicija ali si imela še druge vzroke?

Že mislim, da sem dobila političen interes preko očeta. V družini smo se vedno zelo veliko pogovarjali o politiki. Spominjam se, da se je na primer moja sestra zelo veliko pogovarjala z mamom o gospodinjstvih zadevah, midva z očetom pa sva veliko diskutirala o politiki. Spominjam se tistega časa, ko sem bila sila revolucionarna hčerka, ki tudi ni vedno razumela očeta. Zdaj vem, kako težko je v politiki.

Zdaj imaš moža in hčerkico. Kako ta dva spremljata tvoje politično delovanje?

Preden sem se tako intenzivno vpregla v politiko, smo se doma pogovorili – tudi z Vereno sva pretresli prednosti in negativne stvari, ki nastajajo, če se mamica ukvarja s politiko. Resnično sem zelo vesela, da sta me oba podprla. Verena pa je sploh taka

Reči moram, da je to proces, ki se je zelo pozitivno začel in v tem smislu je treba nadaljevati.

Na Koroškem imaš veliko kontaktov tudi s tistimi, ki koroških Slovencev ne poznajo tako dobro. Kakšen pa je odziv tam?

Vedno se srečujem z dejstvom, da recimo na zgornjem Koroškem drugače gledajo na manjšinsko problematiko kot smo vajeni. Zato je eden od mojih namenov tudi ta, da nekako približam manjšino večinskemu narodu. V okrajnih odborih sem skupaj s Tomažem Ogrisom predstavila našo delovno skupnost »Narodnosti v SPÖ« in moram reči, da ljudje enostavno niso informirani. Žal je neinformiranost že krivda večine, toda tudi manjšine same. Zbližaja pa lahko ljudi samo, če poznajo drug drugega.

Kakšna je vloga Delovne skupnosti »Narodnosti v SPÖ« na Koroškem in v Avstriji?

Naša Delovna skupnost, ki je bila ustanovljena pred dvema letoma, ima pomembno vlogo ne samo na Koroškem, temveč tudi na Dunaju. Na Koroškem sem v predstojništvu stranke in to nekaj pomeni. Čeprav v predvolilnem izboru nisem prišla na listo,

kajti po tej poti pride do katastro; ker nihče ne ve, kako naj se to z zakonom uredi, kakšne kompetence naj bi zbornica imela. Ne dovolim, da bi me kdorkoli vpisoval kamorkoli. Taka zbornica – in to je najvažnejše – ne pomeni zblíževanja, pač pa samo ločevanje. Še nikoli tudi ni bilo govora o tem, kaj naj bi se za koroške Slovence na ta način zboljšalo. Skupno zastopstvo pa smo že imeli in doseči se ga da tudi brez kakšnih zbornic, preštevanja ali priznavalnega principa. Položaj koroških Slovencev bi se z zbornico znatno poslabšal, saj bi se sami omejili. Sploh pa v tem površno izvedenem povpraševanju ni nihče omenjal katastro.

V glavnem pa je to problem Narodnega sveta in ne naš. Mi imamo jasne cilje in predstave in ne ugibamo šele zdaj, kako naprej.

Misliš, da boš dosegla sedež v deželni zboru?

Seveda, sicer bi ne kandidirala. Vendar bi se moj položaj bistveno okreplil, če bi volilci pomagali s prednostnimi glasovi in napisali: Ana Blatnik.

Kaj te lahko najbolj razžalosti?

Žalostna sem tedaj, če vidim, kam vodijo razne oblike nacionalizma in da je ta nacionalizem

Tvoje argumente niso dovezetni in te enostavno nočejo razumeti?

Prepričana sem, da lahko prideš do cilja le z dialogom. Če mi to ne uspe, potem skušam pač akceptirati, vzeti na znanje, vendar

primer tvoja mama ali tvoja babica, če se primerjaš z njima?

Najprej drugačno. Vsak čas ima svojo vlogo, tudi glede ženskih vprašanj. Moja mama na primer vidi svoje življenje v delu, in tudi to je velik cilj. Moja babica, ki je delala v trgovini – bila je zelo postavna ženska – je videla v tej trgovini svojo življenjsko nalogo. Zdaj so se časi spremenili, kako, pa mi menda ni treba razlagati.

So te starši kdaj hoteli usmerjati v poklic po svoji želji?

Kot sem že rekla, sem bila vedno precej svojeglava. Po petih letih sem nehala hoditi na gimnazijo in doma so seveda tuhtali, kaj naj naredijo z menoj. začela sem kot vajenka v trgovini doma pri starem očetu. Tam mi je bilo všeč, ker sem imela vedno rada kontakt z ljudmi.

Res, da so moj uk določili starši, a bilo je prav in dobro sem se počutila. Ko sem po treh letih zaključila uk, sem se javila v poklicno šolo in mojega očeta je skoraj kap, ker je računal z mojim delom doma. Toda nihče mi ni delal problemov, vedno so mi dajali občutek, da sem samostojna in svobodna. Saj so vedeli, da bi s silo pri meni ničesar ne dosegli. In to je bilo vedno največ vredno. Pri nas je še vedno živa tista velika družina. Stanujemo zelo blizu in vsak je pripravljen pomagati drugemu. In to je čudovit občutek, ki mi veliko pomeni.

Tvoj odnos do hčerke?

To je moj juvel. Nisem sposobna, da opišem vsa svoja čustva do nje. Dobila sem jo zelo težko, morda tudi zato. In vesela sem tudi, da je tako samostojna, da se znajde. Ko sva skupaj, se krasno zabavava.

Ana Blatnik,

kandidatka za deželni zbor

Pogovor z mlado Slovenko iz Bilčovsa, ki se bori na političnem prizorišču Koroške. Z njo je kramljala Sonja Wakounig.

»ciganka«, ki se znajde v vsakem položaju in se povsod počuti dobro. Imam pa seveda veliko prednost, da imam v bližini ateja in mamom, sestri in brata, ki mi zelo pomagajo.

Sicer smo v Slovenskem vestniku že večkrat pisali o tvojih idejah, načrtih, pa vendar – lahko v nekaj besedah označiš cilje tvojega delovanja?

Želim biti povezovalni element med manjšino in večino. Mislim, da je predvsem zaupanje garant za sožitje.

Kako usklajaš delo za manjšino z angažmajem za žene?

Žene so tiste, ki so me v prvi vrsti spodbudile za kandidaturu na deželnozbornih volitvah. Socialdemokratske žene pod vodstvom Melitte Trunk se resnično zavzemajo za sožitje, ne samo med manjšino in večino, pač pa tudi znotraj stranke, in to dokazujejo na vsakem koraku. Vse žene so z menoj solidarne in zanje ni bil nikoli problem, da sem koroška Slovenka. V tem vidijo samo obogatitev in me vse akceptirajo tako, kakršna sem – nobena me noče spremeniti. Mislim, da je to velik napredek.

so me kot edino postavili na izgedno mesto. Na Dunaju pa se srečujemo enkrat na mesec in tam diskutiramo o manjšinskih problemih. Predvsem naša zasluga je, da so Roma in Sinti priznani kot manjšina v Avstriji.

Kaj praviš na zahtevo Narodnega sveta po ustanovitvi etnične zbornice?

Socialdemokratska stranka se zavzema, tako kot jaz, za integracijski model. Etnično zbornico pa odklanjam z vso vehemenco, ker sem prepričana, da to ne more biti ne cilj ne vrednota,

tudi na Koroškem še vedno močno prisoten. To ni samo žalost, je tudi strah. Prav zato sem šla v politiko; mnenja sem, da sem dolžna storiti, kar morem, da doprinesem svoje k temu, da bomo imeli vsi mirno in lepo bodočnost. V mojih očeh podpirajo tisti, ki pravijo, da jim je politika deveta briga, prav take nevarne pojave nestrpnosti in populističnih vodij prav s tem, da ne nastopijo proti njim. V privatnem življenju pa me nič ne žalosti in nimam najmanjšega vzroka za žalost.

Kako se počutiš, če ljudje za

S hčerko Vereno preživi mamica Ani največ prostega časa.

Kakšno življenje je imela na**Hvala za pogovor!**

Matjaž Kmecl:

Andrej Smole – Znameniti Slovenec

Monodrama

Izvajca: **Tone Gogola**, režija: Dušan Mlakar; dramaturgija in liktorstvo: Jože Faganel; scenografija: Andrej Stražišar; kostumografija: Jerneja Jambrek. Trajanje 50 minut. Vodstvo predstave Iztok Vadnjak.

Igra se dogaja 30. novembra 1840 na domu Andreja Smoleta, Prešernovega prijatelja. Smole je pripravil zopet eno svojih številnih veselih godovanj. A na samem začetku praznovanja je zadet od kapi omahnil v smrt.

Gostje so se v strahu pred smrtjo razbežali, ostal je le njegov najzvestejši sodrug – France Prešeren. Njemu Smole na pragu večnosti, po kateri je na svojski način hrepenel vse življenje, izpove svojo nenavadno življenjsko zgodbo. Ob njej spoznavamo znameniti čas romantične Slovenije in njene zanimive predstavnike. Pripoved teče mirno, a veselo, skoraj zabavno, tako, kakor je potekalo v resnici Smoletovo življenje. Le na trenutke se zresni, toliko da spoznamo, da se v veseljaku skriva res veliko srce in prodomen um.

V prvem delu se nizajo pripovedi, kako je Smole iskal popolno ljubezen tudi tam, kjer je nikdar ne bi mogel najti. Najprej je bila puhloglava hčerka ljubljanskega steklarja – Glazarjeva Fini, Jožefina Češek, v katero se je zaljubil tako silovito kot Prešeren v svojo Julijo. In enako nesrečno. Ne ena ne druga nista bili vredni svojih zaljublencev, saj jima je šlo samo za zunanje bogastvo. Toda Smole je nesrečnejši od Prešerna, saj svojega ideala ni znal ovekovečiti vsaj v pesmih.

Od nje, ki je videla v njem samo denar, se je zatekel v naročje telesne naslade, ki se ji je krčevito predajal v Ljubljani in v tujini in ne brez posledic. Staknil je bolezen lahkoživcev in

se bolan vrnil domov, kjer so ga pričakale jezne prevarane nezakonske matere. Toda v Ljubljani so ga sprejeli vsaj njegovi prijatelji, v katere je tako zaupal.

Najraje je imel Prešerna in v njem je spoznal veličino, ki bo povzdignila slovenski narod. Smole je sanjaril, kako bi s svojim premoženjem ukanil avstrijsko oblast in povzdignil Prešerna tako, da bi Dunaj kar zelenel od jeze. Ko bi cesar s svojo vojsko sklenil napraviti red, pa bi se s prijatelji umaknil na Šmarno goro, kjer bi ob vinu in v veseli družbi počakali, da nevarnost mine.

Tik pred smrtjo ga obide spoznanje, da je bilo kljub hrepenenju njegovo življenje jalovo. Edino dobro delo, ki ga je naredil, naj bi po njegovem bilo, da je Prešerna s svojo veselo družbo napravil življenje znosnejše, bolj prijetno. Kajti če bi pesnika obkrožali sami učenjaki Čopovega kova, bi bil še nesrečnejši, kot je dejansko bil. Zato je hudo bolan, kljub slutnji, da se mu bliža konec, želel še enkrat razveseliti svojega prijatelja, ki ga je tako oboževal.

Dramski monolog o Andreju Smoletu ni prav nič trpka pripoved. Polna življenjske sile je, duhovitosti in sproščujoče radoživosti. Prek nje spoznamo v pristnejši luči številne Prešernove sodobnike, ki v šolski knjigi ne vzbudijo naše pozornosti. Čas, ki nam je rodil največjega pesniškega genija, nam s tem postane bližji. To pa je tudi bil namen avtorja, izvajalca in njegovih sodelavcev.

Polomija v gozdu – kaj zdaj?

Vremenska situacija je povzročila na začetku letošnjega leta veliko škodo v gozdovih. Predvsem v območju Dobrove in v okolici je škoda dosegla obseg katastrofe. Vemo, da tega ni zakrivil le težak sneg, temveč je to škodo povzročilo še mnogo drugih faktorjev. Najvažnejša sta gotovo skorajšnja monokultura borovega lesa (90% poškodovanega lesa so borovci) in prepozno redčenje mladih kultur (saj je najbolj prizadet gozd v starosti okoli 30 let). O teh stvarih se bo treba še meniti – vendar so trenutno važna druga pereča vprašanja. Kako spraviti les? Kdo lahko pomaga – za kakšno ceno? Kdo les odkupi – za kakšno ceno? Kje se zaprosi za odškodnino...

Če je gozd težko poškodovan, vodi prva pot na občino, kjer dobite zeleni formular, s katerim prijavite škodo (Katastrophenschadensmeldung). Po lastni oceni škode izpolnite formular in ga oddajte skupno z odločbo o določitvi davčne vrednosti (Einheitswertbescheid) in s potrdilom o neto dohodkih v gospodinjstvu (Haushaltsnettoeinkommen) na občini. Občina nato obvesti vse pristojne urade. Škodo na-

to oceni pristojni nadzorni organ za gozdarstvo. Po njegovi oceni se odmeri višina odškodnine iz sklada za pomoč po katastrofah (Katastrophenfond). * Nujno potrebno je pospraviti polomljen les s poti, tako da tudi sosedje, ki imajo parcele v notranjosti gozda, lahko začnejo s pospravljanjem.

* Naslednji korak je navezava kontaktov z odjemalci lesa. Važno je, da si poiščete za vsak sortiment specifičnega odjemalca, ki za robo, ki jo sam potrebuje, plača dosti boljšo ceno kot pa za robo, ki jo mora prodati naprej.

Zanimive bi bile tudi prodajne skupnosti (Verkaufsgemeinschaften). Saj odjemalci lesa nudijo za m³, ki ga odkupijo prodajni skupnosti, približno za 30,-ATS več kot običajno. Iz take prodajne skupnosti se lahko razvije prava skupnost kmetov gozdarjev, ki omogoča dolgotrajno koordinacijo prodaje in s tem boljšo ceno in dodatno odpira možnosti podpor.

Nadalje je treba posikati delavce, ki pomagajo pri pospravi lesa. Pri posredovanju delavcev Vam lahko pomaga tudi Strojni krožek Podjuna (Franz Wutte, 04230/692). Za ceno

delovne sile se je treba dominiti.

Koristili bi se lahko tudi socialni projekti kot npr. socialni projekt ustanove "pro Mente Infirmis", ki bo izdelala posebno ponudbo. Na pomoč s strani vojaščine verjetno ni vredno čakati.

* Nadvse važno je, kako se kroji les (Ausformung). Tam je namreč skritega mnogo denarja. Zato bo Kmečka izobraževalna skupnost (KIS) priredila poseben tečaj, ki bo konec januarja ali začetek februarja skupno z zvezno gozdarsko izobraževalno ustanovo v Osojah/Forstliche Bundes-Ausbildungsstätte Ossiach. Točen termin in kraj Vam bomo še sporočili.

Če Vas zanimajo zgoraj navedene točke, Vas pristrčno vabimo na **Informacijski in diskusijski večer, ki bo v ponedeljek, 24. 1. 1994, ob 20. uri pri Florjanu v Vogrčah.**

Prisotni bodo tudi pristojni gozdarji, zastopniki veleodjemalcev lesa in trgovci lesa. Prireditelji: Kmečka izobraževalna skupnost (KIS), Skupnost južnokoroških kmetov (SJK), Referat za kmetijstvo in gozdarstvo občine Pliberk.

Dr. Štefan Merkač

Novoletni koncert in turneja v Avstralijo

Pred polno dvorano Modestovega doma je v soboto, 15. prosinca, imel mešani pevski zbor „Gallus“ svoj letošnji novoletni koncert. Kot gost je sodeloval zbor „Singgemeinschaft Gmünd“ iz Sovodenj na zgornjem Koroškem, s katerim se je „Gallus“ pobratil na lanskih dneh koroških Slovencev in Špitalu ob Dravi.

Z metlovsko kolednico „Včakali smo novega leta dan“ v moškem sestavu je „Gallus“ pričel koncert in potem zapel še nekaj božičnih oz. novoletnih. Tudi gostje iz Sovodenj so v prvem delu izvajali božične in

duhovne pesmi. Drugi del koncerta je bil namenjen umetnim skladbam in pesmim drugih narodov. Za konec sta oba zbora zapela še „Zabučale gore“ in „O du stille Zeit“.

Med posameznimi točkami in tudi med srečolovom, ki je bil v pavzi, je povezoval Miha Vrbinc. Dejal je, da je preteklo leto za zbor bilo zelo uspešno, saj je med drugim krstno izvedel kantato „Reke mojega življenja“ (in tudi izdal kaseto ter CD-ploščo s kantato), sodeloval je na slovenskih dnevih v Špitalu in septembra izvajal v Trstu mašo o božjem usmilje-

nju Pavla Merkuja.

Načrti za letos so kar zavidljivi. Zbor „Gallus“ se odpravlja na turnejo v Avstralijo, obiskal bo slovenske in koroške rojake in izdal bo kaseto, posvečeno slovenskim koroškim skladateljem tega stoletja.

ALOJZ REBULA
JOŽE ROPITZ

REKE MOJEGA
ŽIVLJENJA

„Reke mojega življenja“ na kaseti

Pred nedavnim je mešani pevski zbor „Gallus“ izdal kaseto in CD-ploščo s kantato „Reke mojega življenja-Večernice v čast škofu Antonu Martinu Slomšku“. Besedilo za kantato je napisal Alojz Re-

bula, skladba pa je delo prof. Jožeta Ropitza. Kantata je bila posneta 2. oktobra 1993 v farni cerkvi v Ločah ob Baškem jezzeru. Prof. Ropitz je po en izvod kasete in plošče že izročil škofu Kapellariju.

Gostovanje ob slovenskem kulturnem prazniku

sobota, 22. januarja 1994, ob 19.30 uri v gostilni

pri Miklavžu v Bilčovsu

nedelja, 23. januarja 1994, ob 19.30 v farni dvorani

v Pliberku

sobota, 4. februarja 1994, v farni dvorani

v Šentjakobu v Rožu

nedelja, 5. februarja 1994, v kulturnem domu

v Šentprimozu

Prireditelj: Slovenska prosvetna zveza s krajevnimi društvi

Dramski igralec Tone Gogola v vlogi Andreja Smoleta

Vindišarji še vedno burijo duhove

Predavanje univ. prof. Andreja Moritscha v Tinjah (izvlečki)

Ogromno poslušalcev je privabilo predavanje o vindišarjih – kdo so, zakaj so bili?

Univ. profesor Andrej Moritsch je kar v začetku povedal, da ne namerava ničesar olepše-

vati; po strogo znanstvenih načelih se je „spoprijel“ s to skupino, za katero je bilo v zgodovini vedno vprašljivo, ali je to narodnostni pojem, politični ali oboje.

Ko so leta 1939 pri ljudskem štetju prvič navedli kategorijo vindišarjev, jih je bilo naenkrat okrog 21.500. Leta 1951 je bilo to število 20.000, leta 1981 pa jih je bilo še 2348. Pri zadnjem štetju pred tremi leti pa jih je navedlo „vindiš“ kot občevalni jezik 888.

Glavna izpoved predavanja je bila zajeta že v uvodu: Slo-

nacionalizem jih je z veseljem pozdravil. Jezik, ki je bil v preteklosti še simbol za višji socialni položaj, je to simboliko v teku nacionalnega formiranja Slovencev izgubil. Da bi „vindišarje“ prepričali, da niso Slovenci, je bilo treba tako imenovane objektivne znake slovenskega govora diskriminirati. Slovensko govoreče prebivalstvo je bilo treba prepričati, da niti ne more biti več slovensko, ker je postalo že nemško.

Koroškemu nacionalizmu je bila prva naloga oviranje izobrazbe v slovensčini in diskriminiranje slovenske narodnosti. Tudi zgodovinopisje se je vpreglo v ta voz in zanimalo vsakršno skupno ali slovensko usodo – Nemci da so bili tisti, ki so prinesli omiko in napredek. Ker se je v stoletjih „kri pomešala“, torej pravzaprav Slovencev sploh ni, pač pa samo „vindišarji“, ki da so na ta način dosegli višjo razvojno stopnjo, tako jezikovno kot kulturno in celo rasno (!).

Ob plebiscitu je nemalo zavrednih Slovencev votiralo za Avstrijo. Slovenski nacionalisti so za poraz dolžili nemško-nacionalni pritisk in pa izdajstvo „nemčurjev“, katerim so se bili poprej sami odrekli, Nemci

pa so zmago tolmačili kot prevlado nemštva. Toda najvažnejši motiv v plebiscitu je bil gospodarski položaj poleg cele vrste drugih motivov.

V novonastalih državah po razpadu monarhije pa so bile seveda povsod manjšine, tujek v „narodnem telesu“. Na Koroškem je bilo treba najti ustrezen mehanizem, da bi ločili slovenskogovoreče, ki so se odločili za Avstrijo, od tistih, ki so glasovali za kraljevino SHS. Dandanes lahko v Bosni in Hercegovini ponovno vidimo, kakšne posledice ima dosleden nacionalni princip. Zadnja konsekvence se imenuje „etnično čiščenje“ v eni od mnogih njenih oblik.

Koroški zgodovinar Martin Wutte je postavil tezo, da jezikovna manjšina ni že logično tudi nacionalna manjšina. To je bila osnova za delitev koroških Slovencev v dve skupini, v „nacionalne Slovence“ in v „domovini zveste“.

Vindišarstvo, ki so ga iznašli nemški nacionalisti, slovenski pa so ga zaničevali in sovražili, je bila nacionalna ideologija kot vsaka druga, samo da še bolj izumetničena in neverjetna.... Kar se je rodilo, je bila koroška kurioziteteta.

Univ. prof. Andrej Moritsch je predaval v Tinjah

Dandanes lahko v Bosni in Hercegovini ponovno vidimo, kakšne posledice ima dosleden nacionalni princip. Zadnja konsekvence se imenuje „etnično čiščenje“.

venci niso hoteli biti, Nemci niso mogli biti, brez narodnosti pa ni več šlo v nacionalnem obdobju 19. in 20. stoletja. S stališča slovenske nacionalne ideologije ni bilo vindišarjev, kajti po vseh kriterijih, ki so definirali narodnost, so bili to Slovenci. Ločnica med ljudmi različnih narodnosti je bila ostro začrtana, treba se je bilo odločiti za to ali ono narodnost. Če se je kdo oddaljil od tega, za kar „so ga napravili bog, narava in zgodovina“, je bil izdajalec, „nemčur“. Nemci pa so zanj iznašli oznako „Windischer“.

Kljub zanikanju te kategorije pa so vendarle bili, in nemški

Posojilnica-Bank Celovec,
registrirana zadruga z omejenim jamstvom,
Bahnhofstrasse 1
9013 Klagenfurt/Celovec

razpisuje delovno mesto

mlajše uslužbenke
za delo s strankami

Pogoji: Zaključena srednješolska izobrazba, znanje obeh deželnih jezikov in vsaj pasivno znanje angleščine, samoiniciativnost in veselje do dela s strankami. Prošnje s spričevali in lastnoročno napisanim življenjepisom pošljite na naš naslov do 25. 1. 1994.

Jezik je duša

JANKO MESSNER

„Naš tednik“ hudo „izgleda“!

„Najkasneje po volitvah marca 1994 naj bi Slovenci predložili vladi skupen predlog, kako naj bi konkretno izgledalo (!) skupno zastopstvo...“, v NT 3. dec. 1993. Da, le kako naj bi izgledalo, po vsej podobi bi izgledalo kakor miš iz moke – smešno in jezikovno odtujeno: ko da se kmetje na vasi ne sprašujejo, kakšno naj bi bilo takšno skupno zastopstvo (in čemu ga sploh potrebujemo – z ugotavljanjem, koliko nas je še!).

Isti „naš“ tednik: „Dve tretjini odbornic in odbornikov se je poslužilo (!) demokratične pravice, se ni pustilo zbegati...“ – Poslužiti koga je kalk: nem. bedienen! Slovenci komu **postrežejo!** Namesto „poslužiti se česa“ pa rečemo pravilno **(u)porabimo kaj.** Druga napaka v tem stavku je v vezanju osebka s povedkom: **Dve tretjini odbornic in odbornikov se je poslužilo...** Dve tretjini odbornic in odbornikov sta dve tretjini, pa ju obračaj kakor hočeš, ravnati moraš z njima kakor z dvema ženskama – torej dve ženski sta uporabili demokratično pravico, tako pa **sta** jo uporabili tudi dve tretjini (odbornic in odbornikov)! Ker pokojni ni bila zlata duša, ampak je bila zlata duša, je razveseljivo, da je pravilno povezal osebka s povedkom v stavku: „Sodelovalo je pri tem malo več ko polovica funkcionarjev.“ Človek bi pomislil, kaj ni „polovica funkcionarjev“ osebek? Seveda, ali slovnični osebek je vendarle „malo več“ – jih je sodelovalo kakor pet jih je sodelovalo. Ali „vesel sem, da je **toliko** odbornic sodelovalo“. Pa tudi za „ne pustim se zbegati“ smo uporabljali dovolj glasno alternativo na celovških ulicah v letih 1973 in 1976: **Ne damo se prešteti!** (Wir lassen uns nicht zählen!) Isti NT: „V četrtek so pri Šoštarju v Globasnici **otvorili** (!) sodobno Spar-trgovino“. Zakaj bi po srbsko trgovine in razstave „otvarjali“, ko pa imamo menda svojo slovensko besedo za takšne potrebe: odpirati!

„Prosijo bralke in bralce Našega tednika, če (!) bi jim pomagali.“ Saj vendar pravimo: Prosim, **da** mi pomagaš. Ta „če“ se skuša nekako milo približati naprošenemu, da ga ta ne bi zavrnil, je pa popolnoma nesmiseln.

„Kako se brez dohodkov sploh preživljate?“ ga je novinar vprašal. Izpraševanec pa odvrne: Poletje **grem** (!) na kmetijo pomagat... En samkrat celo poletje? Gotovo ne. Torej pravilno: Poletje **hodim** na kmetijo pomagat...

1. ples Višje šole bil družabni dogodek

Plesi in veselice na podeželju niso nič novega ali neobičajnega. A nekaj povsem novega in izrednega pa je zaključni oz. maturantski ples neke višje izobraževalne šole v Rožu, v tem primeru Višje šole v Šentpetru pri Šentjakobu. Nabralo se je mladine, staršev, zijal, plesalcev in tako imenovane „smetane“, da je kaj. Ples je bil pretekli petek v šentjakobskem kulturnem domu, ansambel „Rubin“ je skrbel za poskočne viže do zgodnjih jutranjih ur in maturantke šole so pod večjim vodstvom plesnega guruja Gregija Krištofa „vrgli“ na plesišče originalno „western-show“.

Kratek, a ne popoln sprehod med slovensko-koroškimi kulturnimi društvi

Izobraževanju namenajo v tem letu slovenska prosvetna društva na Koroškem največ pozornosti. Sicer pa načrti in zastavljeni cilji prosvetarjev in angažiranih kulturnikov niso kar tako od muh, kot smo pri našem sprehodu skozi društvene vrste ugotovili, saj segajo od turnej, jubilejnih proslav, razstav, skupnih projektov posameznih društev in skupin, kot so to zborovska srečanja, do okrepljene odrske dejavnosti, izdaje kaset in CD-plošč in do docela novih repertoarjev posameznih zborov. Pri vsem tem pa niso pozabili na družabnost. Med društvi se je sprehajal in z njimi kramljal o delovnih načrtih urednik Franc Wakounig.

SPD „Dobrač“ – Brnca

SPD „Dobrač“ na Brnci, predseduje mu mag. Marjan Gallob, bo sezono pričelo z „Butalci“, komedijo Frana Milčinskega in Iva Svetine. Premiera bo 11. februarja 1994 zvečer v brnškem kulturnem domu. Režijo ima na skrbi Zdravko Zupančič, sicer pa, kot je pri Brnčanah običajno, skupaj pomagajo, da bo stvar uspela. Igralska skupina SPD Dobrač sodi med najbolj izkušene na Koroškem, lahko bi rekli, da nastopajo sami stari mački. V teku enega decenija so postavili na oder devet iger (vključno z Butalci) in so gostovali vsega skupaj 77 krat po Koroški, Sloveniji in Italiji. Oktobra pa na Brnci načrtujejo gledališko srečanje. Priprav in dela bo torej dovolj. Na sporedu sta še predavanje župnika Jurija Bucha o Japonski ter občni zbor.

SPD „Radiše“ – 90 letnica obstoja

To društvo bo letos slavilo svojo 90-letnico in jasno je, da je vse leto v znamenju te častitljive obletnice, začeni pri koledarju, ki ga društvo že leta izdaja. Kot je predsednik Tomaž Ogris dejal, so si Radišani za svoj kulturni jubilej omislili vrsto prireditev in pobud, med njimi tudi raziskovalni projekt o krajevni in društveni zgodovini, ki ga bodo izvedli mladinci iz Slovenije in Koroške. Podoben projekt je lani stekel v Šentjanžu in Bilčovsu. Na sporedu je posebna izdaja lista „Naša vas“. Osrednja proslava organiziranega slovenskega prosvetnega delovanja na Radišah bo 2. oktobra 1994. Pred tem pa bojo domačini pod taktirko Nužija Wieserja zaigrali Kishonovo komedijo „Rodil se je oče“.

Radiško društveno delo pa s tem še zdaleč ni izčrpano. Trenutno zaključujejo plesni tečaj (dobro vedenje, obnašanje je del kultiviranega nastopanja), če bo vreme dovoljevalo bojo izvedli smučarske dneve, redni otroški popoldnevi ob sobotah so dobro obiskani, mladinski zbor prav tako pridno vadi kot „odrasli“ pevci in načrtovana je tudi mladinska igra. Radišani delu z mladino načrtno in konsekvntno namenjajo največjo pozornost. Pač vedo, da je to za devetdesetletnico najboljša investicija v prihodnost društva. Nekateri zagnanci pa pripravljajo pustni program, ki bo menda senzacionalen. Na sporedu pa so še pevski nastopi, izobraževalna predavanja in druge točke, o katerih pa bomo, kot tudi o vseh drugih, sproti in redno poročali.

Predsednik SPD „Dobrač“ Marjan Gallob

PD „Lipa“ – 20 letnica društva

Med društvi, ki letos slavijo okroglo obletnico, je tudi velikovška „Lipa“. Dvajset let poteka od ustanovitve društva. Obletnico bojo med drugim slavili s koncertom, razstavo in izdajo brošure. Stalnica pa je vsakoletni vigradni koncert na Djekšah.

SPD „Vinko Poljanec“ – Škocijan

Moški zbor bo sodeloval na prostem petju, ki ga organizira občina, predvideno je tudi snemanje za radio, pel bo na prireditvi „Od Pliberka do Traberka“, skupaj z mladinskim zborom bo priredil vigradni koncert, kresovanje na Žamanjah pa je itak iz leta v leto bolj priljubljeno. Mladinska skupina, ki jo vodi Helka Mlinar, je sicer samostojna, a tesno sodeluje z društvom. Mladi igralci za jesen pripravljajo novo igrjo, 22. januarja bojo gostovali v Šentprimozu, dan navrh pa v Globasnici. otroški mladinski zbor pa bo sooblikoval Lihardino žegnanje na Kamnu in nastopil na srečanju mladinskih zborov.

Tomaž Ogris je tudi predsednik SPD „Radiše“

Sele

Prosvetna dejavnost je v Selah zelo razgibana, kar navzlic dejstvu, da delujejo in sodelujejo kar tri društva, na začudi preveč.

SPD „Herman Velik“ na Kotu za letos načrtuje pustno prireditev, materinsko proslavo in pa seveda tradicionalno pevsko srečanje, predavanja, smučarsko tekmovanje in drsanje na dogah.

KPD „Planina“ pri Cerkvi leto pričanja z izobraževanjem – Pavel Olip je imel tečaj o prvi pomoči. Na sporedu je še tečaj o avtogenu treningu, skupno s KIS-om načrtujejo predavanja za kmete in več zdravstvenih predavanj ter seminar o obrezovanju sadja bojo zaokrožili bogato izobraževalno ponudbo.

Igralska skupina, ki je zadnja leta uspešno delovala, bo po vsej verjetnosti postavila dve igri na oder. Razveseljivo pa je, da se mladina spet navdušuje za folkloro. Pod vodstvom Mire Oraže nekaj parov že marljivo vadi.

Društvena knjižnica z uspehom posreduje mladini dobro čtivo, na razpolago pa so tudi video in audiokasete.

Pevsko društvo „Sele“

Do maja bo zbor naštudiral popolnoma nov koncertni program. Zadnji večji podvig je bil „Slovenski božič“ Matije Tomca, ki so ga na štefanovo s precejšnjim uspehom zaigrali.

Junija bo zbor priredil svoj letni koncert, oktobra pa bojo v Selah gostovali nizozemski pevci.

Pevsko društvo bo maja sodelovalo na pevskem natečaju v Trgu in bo izdalo tudi kaseto in CD-ploščo.

SPD „Trta“ – turneja na Poljsko

Prva daljša turneja bo Žitrajčane skupaj z mešanim zborom SPD „Srce“ vodila v poljski Wrocław. Tja jih je povabil zbor „Cantilena“, ki je lani uspešno gostoval na Koroškem in s katerim so navezali stike.

15. maja pa bojo v Žitari vasi slavili 15-letnico folklorne skupine.

Junija bo v Ljudski šoli osrednji koncert z docela novim pevskim programom, julija bo prav tako v šoli poletni koncert. Piknik in kolesarski izlet pa naj krepita družabnost. Če pa bojo na razpolago finance, bo morda končno zaključena renovacija kulturnega doma.

Silvija in Eda Velik s Kota radi pojeta angažirane pesmi

SPD „Borovlje“ – 20 letnica ansambla „Drava“

V Borovljah so si tudi letos zastavili zelo zahteven in pester kulturni spored, čigar višek je brezdvomno dvajsetletnica ansambla „Drava“ 19. 11. pri Cingelcu na Trati. Ansambel bo ob tej priložnosti izdal kaseto in CD-ploščo. Že 6. februarja popoldne bo gostoval pri Cingelcu zbor graških študentov, sodelovala bosta tudi moški zbor in sekstet „Borovlje“. 4. in 5. februarja bo igralska skupina nastopala z „Martinom Krpanom“ na Koprskem. 23. aprila bo srečanje moških zborov s pevsko-glasbenim seminarjem, 27. maja je koncert dvojezičnega zbora pedagoške akademije in 25. junija bo pri Cingelcu otroški dan. A to še ni vse: igralci načrtujejo novo igrjo, pripravljajo se ustanovitev otroškega oz. mladinskega zbora in več gostovanj ter izobraževalnih prireditev je prav tako na sporedu. Prireditve „Dober večer, sosed“ letos ne bo.

Drugi višek dejavnosti bo pravoslavna maša, ki jo moški zbor pod vodstvom Romana Verdela pripravlja skupaj z moškima zboroma „Valentin Polanšek“ – Obirsko in „Folti Hartman“ – Pliberk.

Oddelek Glasbene šole deluje zadovoljivo. Njen instrumentalni ansambel bo posnel nekaj pesmi za radio, nastaja pa že mlajši ansambel.

Melhijor Verdela, predsednik društva v Borovljah

SPD „Kočna“ – Sveče

Glavne točke letnega programa SPD „Kočna“ v Svečah so razna izobraževanja, pustna veselica (na njej nastopa izredna sveška filharmonija) in pa sveški slikarski teden, ki se je uveljavil kot samoniklo in zahtevno likovno srečanje v alpejadranskem prostoru. Nadalje bo treba v Goršetovi galeriji posodobiti osvetljavo, predsednica Tatjana Feinig, predsednica Tatjana Feinig, pa je optimistična, kar zadeva delo z otroci.

SPD „Bilka“ – Bilčovs

Onstran Drave, na Gurah, pri SPD „Bilka“ v Bilčovsu se že vneto pripravljajo na premiero igre „Korenine“, ki bo konec februarja pod režijo Francija Končana. Sredi aprila, tako predsednik Rupi Gasser, so vsi vabljeni na vigradni koncert, maja pa bo društvo pripravilo že tradicionalno materinsko proslavo. (Materinski dan je sploh standardna točka v prireditvenem koledarju prosvetnih društev). Glavna točka poletnega programa je open-air koncert začetek julija pri ljudski šoli. Bilčovščani že od nekdanj posvečajo delu z najmlajšimi in mladino veliko pozornosti. V društveni sobi so redne štirinajstdnevne otroške ure. Oba zbora, moški in mešani, pa sta se odločila za izdajo kasete in CD-plošče.

SPD „Šentjanž“ – Stalna razstavna galerija

V Šentjanžu spet zvenijo tamburice. Domači tamburaši namreč že pridno vadijo za svoj koncert. Sicer pa so se v šentjanškem društvu iz prostorskih razlogov bolj omejili na majhne kulturne zalogaje. Med drugim pripravljajo letoletno razstavo znanih likovnikov prostora Alpe-Jadran (ki pa po svoji zasnovi ni nobena konkurenca sveškemu slikarskemu tednu). V bližnji prihodnosti sta na sporedu koncerta slovenskih godal ter domačih zborov v stari šoli. Nadalje načrtujejo vrsto predavanj in izobraževalnih seminarjev. Stalnica družabno-prosvetnega delovanja pa je in ostane vaški praznik.

SPD „Valentin Polanšek“ – 20 let ženskega okteta

Začetek maja bojo na Obirskem praznovali dvajsetletnico ženskega okteta in v tej zvezi pripravljajo lično brošurico. Osrednji pevski projekt je pravoslavna maša, ki jo bo moški zbor pod vodstvom Boža Hartmana skupaj z boroveljskim moškim zborom in pevci zbora „Folti Hartman“ SPD „Edinost“ naštudiral in jeseni izvedel. Nastopi na Dunaju in v Solnogradu so že zagotovljeni. Na sporedu so nadalje še pusti ples, pohod na Obir, kolesarski izlet in materinska proslava.

Predsednik SPD „V. Polanšek“ na Obirskem Gustav Brumnik

SPD „Zarja“ – Železna Kapla

Kapelčani pripravljajo vrsto izobraževalnih predavanj in seminarjev o zdravju, vzgoji in družini ter okolju. Mešani zbor pod vodstvom Gabrijela Lipuša bo naštudiral docela nov repertoar, igralska skupina pa se bo po vsej verjetnosti odločila za eno od Sartrovih iger. „Zarja“ že vrsto let sodeluje z zbori pri srečanju štirih zborov, ki bo letos v Brežicah. Nadalje se v Kapli že pripravljajo na tradicionalno poletno noč, tudi občni zbor stoji pred vrati, izvedli pa bojo tudi prireditve za državni praznik 26. oktobra.

KPD „Drava“ – 15 letnica pevsko-instrumentalne skupine

Petnajstletnica pevsko-instrumentalne skupine je brezdvomno osrednji letošnji dogodek KPD „Drava“, ki je ob tem pripravilo pester in bogat delovni program, ki sega od večera pripovednikov do koroškega večera. Vmes so pustovanje, po dolgem bojo spet zaigrali domači igralci, nadalje vigredni koncert (maj), srečanje vižarjev na Svetem mestu, srečanje pri Štebarju, otroški dan na Suhi, srečanje okteta junija na smučarskem gradu in farni praznik. Otroški zbor in nov program okteta Suha so nadaljne točke bogatega delovnega naloga za leto 1994.

SPD „Edinost“ – Pliberk

Pliberško društvo ima za letos dve težišči: moški zbor „Folti Hartman“ bo skupaj z boroveljskim in obirskim moškim zborom naštudiral pravoslavno mašo in „oder 73“ pripravlja igro „Županova Micka“.

Pred 90-letji je vzšla hodiška „Zvezda“

Med društva, ki letos obhajajo obletnico ustanovitve, sodi tudi hodiška „Zvezda“. Slovensko prosvetno društvo je bilo ustanovljeno pred 90 leti in jasno je, da je jubilej osrednji društveni dogodek v tem letu. Hodišani pod predsednikom Tonetom Mikšejem so si omislili zelo pester okvirni jubilejni spored, med drugim poseben poštni urad, ki bo 11. in 12. junija 1994 odprt v hodiškem gradu. A začnimo od začetka: ves teden od 6. – 12. junija so na sporedu razne prire-

ditve. Do 8. junija bojo po vseh manjše kulturne prireditve; 9. 6. bojo v hodiškem gradu literarna branja, 10. junija bo open-air-koncert, nastopili bosta dve dobri skupini iz Slovenije in Koroške; 11. junija zvečer je osrednji koncert, v nedeljo, 12. junija, pa bo maša in po njej dopoldanski promena koncert.

To pa ni vse. Na programu je še izdaja lastne kasete in ustanovitev gledališke skupine, močna pa je vse bolj tudi želja, da bi poživili mešani zbor. Trenutna pevska skupina Zvezde je „Hodiški oktet“, ki se je v najkrajšem času zelo uveljavil.

Dvojezična zvezna trgovska akademija
9020 Celovec,
Trg prof. Janežiča 1
Tel. 0463/3822400

vabi

na informacijski večer

1. februarja 1994 ob 19.00 uri v dvojezični zvezni trgovski akademiji Celovec, trg prof. Janežiča 1
Vabljeni so vsi učenci/učenke, ki bodo v tem šolskem letu zaključili 8. šolsko stopnjo s svojimi starši.
Dobra izobrazba je za nadaljnje življenje vedno važnejša!

Zweispachige Bundes-handelsakademie
9020 Klagenfurt,
Prof.-Janežič-Platz 1
Tel. 0463/382400

Einladung

zum Informations-abend

am 1. Februar 1994 um 19.00 Uhr in der Zweispachigen Bundeshandelsakademie, Klagenfurt, Prof.-Janežič-Platz 1.
Eingeladen sind alle Schüler/Innen, die in diesem Schuljahr die 8. Schulstufe beenden werden sowie deren Eltern.

„Naša beseda – naša domovina“ Boris Pahor – gost v Tinjah

„Slovenskemu narodu v bistvu niso omogočili, da bi postal osebek v zboru evropskih narodov, in tako nekdanji kot sedanji voditelji so vsak s svoje strani prispevali k temu bistvenemu izdajstvu. Načrtovalci novega slovenskega sveta pa so se uštelili tudi pri izračunavanju njegovih temeljev. Saj Slovenci sploh nismo potrebovali revolucije, zadostovala bi nam korenita duhovna preobrazba, kakršno so premožni narodi na evropskem severu. Vsiliti občestvu krvav spoprijem zato, da mu potem vladaš z dosti bolj absolutno gospodovalnostjo, kot jo je izvajala cerkvena gospoda, je zgodovinski absurd.“

Tako je svojemu dnevniku zaupal 27. avgusta leta 1979 tržaški avtor Boris Pahor, ne-

dvomno eden najpomembnejših sodobnih slovenskih književnikov. Beležka je ohranjena v Pahorjevi knjigi „Žlahtne transverzale“. Boris Pahor bo naslednji gost literarnih večerov pod geslom „Naša beseda – naša domovina“, 26. januarja ob pol osmih zvečer v domu v Tinjah.

Boris Pahor, rojen leta 1913, je napisal vrsto imenitnih romanov (Mesto v zalivu, Vila ob jezeru, Onkraj pekla so ljudje, Zatemnitev, V labirintu). Napisal je veliko število izvrstnih novel, sodi v sam vrh slovenske esejistike zadnjih desetletij. Dolga leta sodeluje na mednarodni ravni (med drugim v organizaciji A.I.D.L.C.M.) v prid enakopravnosti malih narodov in zaščiti ogroženih jezikov.

Iz oddaje Horsta Ogrisa

Prstki še ne ubogajo, a mali je trdno odločen, da jih bo ukrotil – eden od nekaj sto učencev Glasbene šole

Delo KKZ v letu mladine

Ker je letos med drugim tudi mednarodno leto družine, je Krščanska kulturna zveza, ena obeh slovenskih osrednjih kulturnih organizacij, težišča svojega dela namenila tudi družinam in mladinskemu delu. Praznovala bo tudi 20-letni jubilej organiziranega lutkarstva na slovenskem Koroškem. V smislu dialoga in skupnosti ter medsebojne solidarnosti in odprtosti predstavljamo težišča letnega delovnega programa Krščanske kulturne zveze.

Mladina, družine: KKZ se bo zavzemala za to, da se bo slovenščina okrepila kot družinski pogovorni jezik, zato so temu namenjena družinska branja pravljic, družinsko petje in pa predavanja o družinah in za družine.

Z ozirom na dejstvo, da letos mineva dvajset let od začetkov organiziranega in neprekinjenega lutkarstva med koroškimi Slovenci, je razumljivo, da je organizacija pripravila za mladino gostovanja mariborskega lutkarskega gledališča. Med drugim bojo mariborski lutkarji nastopili po šolah, v vrtcih in pri društvih. KKZ se ne bo sončila v blešku dvajsetletnice, ampak že pripravila letošnji mladinski gledališki seminar v Fiesi, ki se ga je lani udeležilo devet skupin.

Seminarji, etnologija: Zelo priljubljene so slovenske jezikovne počitnice v Novem mestu. V mladinskem centru na Rebrci so načrtovane različne prireditve za mladino, med drugim kreativni teden za mladino in teden mladih umetnikov.

26. maja bo v kulturnem do-

Nužej Tolmajer, tajnik KKZ

mu na Kostanjah Zablatnikov simpozij, ki bo namenjen predvsem etnološkim raziskavam in zbiranju materialne kulture na Koroškem.

Svojo etnološko dejavnost bo KKZ okrepila po strokovni plati, saj bo vigredi nastavila etnologinjo Marijo Piko, ki trenutno zaključuje študij etnologije.

Zbiranje in proučevanje materialne kulture koroških Slovencev je že od nekdaj eno od težišč etnološkega oddelka KKZ. Vzporedno s tem so izšle razne publikacije in študije, kot Fistrova knjiga o arhitekturi, zbornik ljudskih pesmi „Vsaka vas ima svoj glas“, ki ga je pripravil Bertl Logar, študija o ziljski noši Marije Makarovičeve in monografija o Selah in Selanih ter o 800-letnici Vogrč. Obe se pravkar pripravljata. V ta sklop sodi tudi knjiga „Tako smo živeli“.

Med stalnice ponudbe KKZ sodita Koroška poje (6. marca 1994) in pa osrednja gledališka predstava 8. decembra v celovškem mestnem gledališču.

Sodelovanje s SPZ: na to vprašanje je tajnik Nužej Tolmajer dejal, da je bilo že boljše. Po njegovem odnosu niso dobri. Krivi za to nezadovoljivo stanje da sta obe strani, iniciative za pogovor da ni. Tolmajerja predvsem žuli, da je SPZ kupila staro šolo v Šentjanžu, zaradi česar da se je razbil načrti o skupnem etnološkem muzeju v dobrolskem samostanu.

Skupna je bila doslej tudi proslava slovenskega kulturnega praznika 8. februarja. za letos je še vse odprto. Tolmajer meni, da bi morala biti v tem vprašanju obema centralama prav SPD „Zarja“ vzor, ki kulturni praznik obhaja zelo veličastno in slovesno.

Planinsko potovanje na Sicilijo in v Kalabrijo

Planinska skupina Avto Celje, ki je že dolga leta pobratena s Slovenskim planinskim društvom na Koroškem, vabi na osemdnevno potovanje na Sicilijo in v Kalabrijo v Italiji od 27. 5. do 3. 6. 1994.

Udeleženci bodo potovali v modernem turističnem avtobusu s klimatsko napravo, potovanje pa bo vodilo mimo Pdove, Firenc v Rim, kjer bo dovolj časa tudi za ogled mesta (kolosej, Španske stopnice, Fontana di Trevi, Pantheon, prevoz po znamenitih gričih Frascati, kjer bo tudi večerja.

Tretji dan bo šlo mimo Neaplja do Kalabrije, kjer bo postanek do naslednjega dne in dovolj časa bo za ko-

panje in popoldanski izlet.

Sestega dne bo avtobus na trajektu prečkal messinsko ožino, vožnja se bo nadaljevala po Siciliji vse do vznožja vulkana Etna, tam pa se boste lahko tudi povzpeli na vulkan. Sledi ogled mesta Messine. Sedmega dne zvečer povratek do Firenc, drugega dne pa ogled mesta.

Cena aranžmaja je 790 nemških mark!

Ker je število udeležencev omejeno in ker je ponudba resnično ugodna, naprošamo interese, da se v roku desetih dni javijo na sedežu ZSO pri tajnici Urški Brumnik, tel. 0463/514300-14!

SPD Celovec

Vranitzky podprl projekt ohranitve bosanske kulture S knjigo proti nasilju v bivši Jugoslaviji

Kar se je pričelo lani poleti v kulturnem domu pri Cingelcu na Trati, kjer je na 1. mednarodnem srečanju založnikov in na pobudo založbe Wieser bila porojena zamisel o ustanovitvi „Bosanske knjižnice“ (Slovenski vestnik je o tem obširno poročal), se je medtem razvilo v vseevropsko iniciativo založb in založnikov, ki jo podpirajo tudi predsedniki in vidni politiki srednjeevropskih držav, med drugim predsednika Slovenije in Češke, Milan Kučan, Vaclav Havel in avstrijski zvezni kancler Franz Vranitzky.

S tiskovne konference, kateri je prisostvoval tudi zvezni kancler Vranitzky

V soboto, 15. januarja, so v Celovcu bili javnosti obširno predstavljeni trije objekti, ki naj postanejo simbol boja proti uničenju in izginotju bosanske kulture in ki naj ljudem Bosne spet vrnejo dostojanstvo in pomagajo ohraniti in krepiti njihovo identiteto. Ti projekti, predstavljeni ob navzočnosti zveznega kanclerja Vranitzkega in z izrecno podporo slovenskega predsednika Kučana, ki je poslal pismene čestitke, so **Bosanska knjižnica**, **Edicija „Hotel Europa“** in **obnova sarajevske nacionalne biblioteke**, uničene 23./24. avgusta 1992.

Beseda kot začetek nasilja

Z mislijo, da so poniževanja in besedni ekstremizem prva stopnja terorizma, ki mu kaj kmalu lahko sledi druga stopnja, to je fizični obračun, je zvezni kancler Vranitzky opomnil na dejstvo, da je tudi v bivši Jugoslaviji bila na začetku krize hujskaška beseda, ki ji je sledilo to, kar danes doživljamo in zasledujemo v Bosni. In knjige so mednarodni odgovor na vojno besed in orožja, ki trenutno divja na Balkanu. Zvezni kancler je jasno poudaril, da omenjene projekte podpira zato, ker umetnost in kultura nista nekaj odvečnega in obrobne, na kar se človeštvo lahko požvižga, ampak neodtujljiv del naših življenjskih podlag. Oljubil je, da bo skušal za akcijo „gradbeni kamen“ v prid bosanski knjižnici pridobiti tudi druge javne in tudi zasebne ustanove.

Bosanska knjižnica

Predstavnik več kot dvajsetih

evropskih založb, ki že podpirajo projekte, Edgar Kreitz, je dejal, da bojo kmalu mogli beguncem izročiti prvi knjižni dar bosanske knjižnice, ki bo obsegal štiri knjige bosanskih avtorjev, da bojo begunci in njihovi otroci lahko tudi v eksilu gojili in hranili svoj jezik in svojo kulturo. Posebej je omenil podporo, ki so jo projekti na Koroškem med drugim deležni od socialističnih žena. Vrhu tega pa knjižnica nudi bosanskim avtorjem možnost zasluzka.

Založnik Lojz Wieser je dejal, da je treba proti grmadam, na katerih sežigajo knjige, nastopiti prav s knjigami. Če bi v Parizu gorela nacionalna biblioteka in z njo neizmerne kulturne dragocenosti, bi se zgražal ves omikani svet. Ker pa se to dogaja „samo“ na Balkanu, svet molči. In ker so oblastniki nemočni, da bi pomagali Bosni, so se morali združiti mali v boju proti ubijanju, sežiganju knjig in ljudi.

Pomoč PEN-a

Omenjene projekte je izrecno podprl mednarodni PEN in ustanovil poseben sarajevski komite, ki ga vodi slovenski književnik Boris A. Novak. Njegov prvinski namen je nuditi bosanskim in tudi ostalim književnikom bivše Jugoslavije humanitarno pomoč. Trenutno živi po Novakovih informacijah še okoli 140 književnikov v Sarajevu, 160 jih je bosansko prestolnico že moglo zapustiti.

Sarajevska nacionalna biblioteka

Med prvimi in pglavitnimi cilji agresije na Sarajevo je od vsega začetka bila sarajevska

nacionalna biblioteka. Knjižnica, ustanovljena po drugi svetovni svojni kot osrednja nacionalna knjižnica Srbov, Hrvatov, Muslimanov in Judov, je začela goreti v noči od 23. na 24. avgust 1992 in je gorela in tlela skoraj tri mesece; kar ni zgorelo, pa je postalo plen različnih uniformiranih band. Knjižnica je obsegala več kot poldrugi milijon knjig, nad 6000 časopisnih naslovov in več kot 350.000 periodik. Med največje dragocenosti ne samo knjižnice, ampak vsega civiliziranega sveta so sodili eksponati Orientalnega inštituta, ki je docela uničen.

Da bi udarec, ki je zadel Bosno in njeno immaterialno duhovno kulturo s požarom nacionalne biblioteke, vsaj malo omilili, so se številne mednarodne ustanove in tudi posamezniki odločili, da bojo takoj pričeli z obnovo te knjižnice. Koordinator tega edinstvenega kulturnega projekta proti izgonotju, uničenju kulture je Borivoje Pištalo, direktor fonda za obnovo sarajevske nacionalne knjižnice. Sedež fonda je na mariborski univerzi. Doslej so po vsem svetu zbrali že okoli 40.000 knjig, periodik in drugih eksponatov, pričakujejo pa, da bojo svoje prispevale predvsem univerze Rusije, Turčije, Avstrije, Češke in Madžarske, kjer je zbranih veliko knjig, razprav in dokumentov, ki zadevajo Bosno in Hercegovino.

Edicija „Hotel Europa“

Hotel „Europa“ v Sarajevu je bil kraj, kjer so se srečavale bosanske kulture, intelektualci, žurnalisti. Hotela ni več. Zgorel je. Sedaj naj hotel „Europa“ kot edicija postane sim-

bol oživitve bivših stikov, izmenjave kultur, postane pa naj tudi platforma za male evropske jezike in kulture, ki nimajo tistih izraznih in promocijskih možnosti, kot veliki jeziki. Sedež edicije je v Celovcu in Frankfurtu, zamisel je podprlo tudi mesto Celovec in v evropski hiši dalo na razpolago uredniške prostore. Tu ima svoj sedež tudi Bosanska knjižnica, ki jo lahko podprete z nakupom posebnega gradbenega kamna.

Franc Wakounig

Predsednik Republike Slovenije Milan Kučan

Kultura Bosne in Hercegovine, ki so jo stoletja oblikovali najzlahtnejši duhovi, zrasli iz tradicije sožitja treh narodov v tej nesrečni državi, danes pred našimi očmi nezadržno propada. Svet ni premogel dovolj moči in volje, da bi preprečil tragedijo, ki se je zgodila in ki se še zmerom dogaja. Ni premogel potrebnega znanja in potrpljenja, da bi prepoznal vso zapletenost, zahtevnost in hkrati lepoto tega večkulturnega sobivanja ljudi, narodov, religij, kultur, zgodovin in tradicij.

Politika, ki zažiga knjige, ne daje nič dobrega človeštvu. Utrdi le prepričanje, da se to ne bi smelo nikdar več ponoviti. To grenko izkušnjo je človeštvo že pridobilo. Imamo jo tudi mi, ki živimo na tem srednjeevropskem prostoru, Slovenci, Avstrijci, Čehi in narodi na Balkanu. Smo na temelju te izkušnje pripravljani tudi kaj storiti? Človek vendarle ne živi samo od kruha. Potrebuje tudi zlahtno besedo in poglobljeno misel o sebi, o stvareh in o svetu, razmislek o svojem in o skupnem ravnanju. To ga šele naredi človeka, tako šele postane njegovo bivanje osmišljeno.

Pobuda za obnovo sarajevske knjižnice in za vsestransko pomoč bosanski kulturi, s katero nas je seznanila Založba Wieser, nosi s seboj plemenito in humano sporočilo. Pojavlja se kot nasprotje politike uničevanja in poniževanja človeka. Poskuša oživljati in razvijati kulturo, predvsem literaturo, ter se s tem upreti podivjani, surovi politiki, ki želi uveljaviti ekstremno načelo nacionalne čistosti. Ta pobuda daje ljudem iz Bosne in Hercegovine, ki so pregnani in razseljeni po svetu, zagotovilo, da bosanska kultura živi, da se je obdržala in da bo preživela v novi, razumnejši čas.

Zato to pobudo od srca podpiram in verjamem, da ji bodo sledili tudi mnogi Slovenci in ljudje iz našega srednjeevropskega kulturnega prostora.

Želim vam veliko uspeha pri vašem visokem poslanstvu.

SLOVENSKI VESTNIK

Nadstrankarski časopis koroških Slovencev

Uredništvo/Redaktion: Tarviser StraBe 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, Telefon 0463/514300-30, 33, 34 in 40, telefaks 0463/51430071.

Usmerjenost lista/Blattlinie: seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Uredniki/Redakteure: Jože Rovšek, Sonja Wakounig, Franc Wakounig

Izdajatelj in založnik/Herausgeber und Verleger: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser StraBe 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, telefon 0463/514300, telefaks 0463/51430071.

Tisk/Druck: Založniška in tiskarska družba z o.j. Drava, Tarviser StraBe 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/50566, telefaks 0463/51430071.

Oglaš/Anzeigen: Tarviser StraBe 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/514300-30, 33 in 40, telefaks 0463/51430071.

Letna naročnina: za Avstrijo 370 šil. (za penzioniste 280 šil.); za Slovenijo 1500 SIT.

Koledar za Slovence po svetu '94

Letošnji Slovenski izseljenski koledar je že 41. po vrsti, kar nam veliko pove o pridnem in uspešnem delu Slovenske izseljenske matice v Ljubljani. Koledarski del uvaja občutena pesem „Drevo“ Marije Korošek iz Sydneya v Avstraliji, ki nam sporoča svojo današnjemu času nadvse primerno željo:

Naj bo kruha za vse,
dom in ljubezen
ter dobrot v srcu.

Kdaj bo ta čas?
Vsi smo eno,
ti in jaz.“

Uvodnik je napisal dr. Mirko Jurak, znani prijatelj slovenskih izseljencev z vseh celin in sedanji predsednik SIM. Iz njegovega pročala o letošnjem razgibanem delu izseljenske matice je razvidno, kako se naši domači ljudje v Sloveniji trudijo na vse mogoče načine, da bi ohranili svojim izseljenim rojakom in njihovim potomcem slovensko besedo in kulturo, kjer pa to ni več mogoče, vsaj pristno slovensko občutje. V tem smislu govorijo njegovi podatki sami zase, naši ljudje, ki tičijo za tem obširnem delom, pa zaslužijo seveda lepo priznanje! Žal je dr. Jurak čutil potrebo, da se znova obregne ob še vedno pogosta „natolcevanja“, „za lase privlečene“ kritike, „insinacije“ (in pdo.) znanih „tožnikov-sodnikov“, ki se še vedno ne morejo sprizjantiti z dejstvom, da sta Koledar in mesečna revija Rodna gruda zares vse-slovenska, da izhajata za vse Slovence po svetu, pa „čepprav“ (ali: prav zato, ker...) te publikacije niso v njihovih histeričnih in samo k njim samim obrnjenih rokah. Uvodnik se prijazno obrača nanje z besedami: „Tudi oni se niso ničesar naučili iz zgodovine, če ne vedo, da bo resnica o njihovem manipuliranju z bralci prišla prej ali slej na dan, ko se bo tudi pokazalo, kdo danes vodi med izseljenci sektaško politiko in pri tem skrbi le za lastno moč in oblast...“ Pa še takole: „Tovrstnih kritik je, v celoti gledano, zelo malo, vendar so njihovi avtorji navadno glasni v svojih sodbah. Morda jih grize zavist, da velika večina slovenskih izseljencev priznava SIM, njeno poslanstvo in njene uspehe.“

V „Literarnem almanahu“, ki se je v Koledarju že pred nekaj leti udomačil, je sorazmerno delo prispevkov iz vrst sedanjih ali včerajšnjih emigrantov. Od teh so zastopani s prozo ali poezijo Lev Detela (Avstrija-Slovenija), Vladimir Kos (Japonska), Zlata Volarič, Tone Brulc (Argentina). Več je sodelujočih književnikov iz Slovenije: Marjan Tomšič, Jože Snoj, Pavel Oblak, Lojze Krakar, Miha Mate, Ivan Cimerman (eden izmed urednikov Rodne grude), Taras Kermauner, Dimitrij Rupel.

O problemih iz življenja slovenskih izseljencev in o zgodovini slovenskih emigrantov pišejo Marko Jenšterle, dr. Igor Maver, Darko Friš, Avguštna Budja, dr. Irene Mislej, dr. Jerneja Petrič, dr. Nada Šabec, dr. Matjaž Klemenčič, mag.

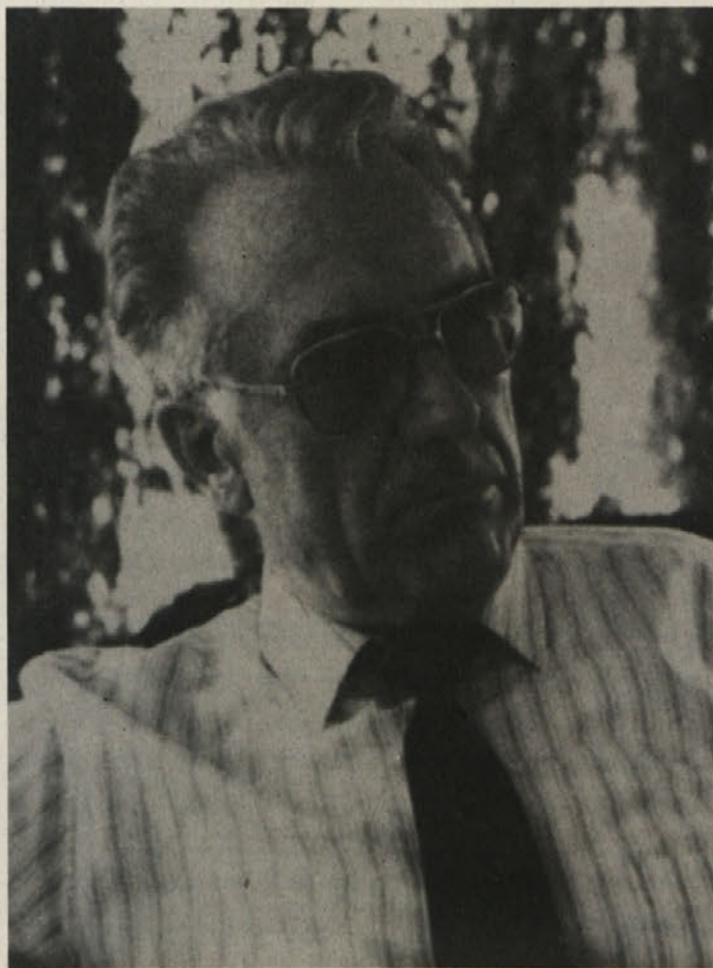
Milica Trebše, mag. Rozina Švent, Uršula Krevs in dr. Razume se, da je v dvesto in še nekaj strani obsegajoči zbirki zanimivega in prikupnega branja tudi cela vrsta popularnih in ilustriranih reportaž iz slovenskih krajev.

Nekaj posebnega in verjetno za vse slovenske „strani sveta“ nujno potrebnega (tudi za Slovence v Evropi) je napisal za to koledarsko izdajo slovenski književnik in filozof **Taras Kermauner**. S svojimi „osebniimi“, vendar tudi slovenstva kot celote dotikajočimi se drobcami spominov“ na lani preminulega slovenskega emigranta **Alberta Čuka**, zelo uspešnega tovarnarja in navdušenega Slovenca iz Buenos Airesa, je zarisal tudi poglavito dilemo marsikaterega drugega slovenskega izseljenca iz zadnjih štiridesetih let, ki se je prav kakor A. Čuk, ta širokogrudni avtorjev gostitelj iz Argentine, znašel med Scilo in Karibdo tistih dveh ekstremistično se obnašajočih in povsem nespravipljivih slovenskih taborov s skrajne desnice in skrajne levice, ki z njimi novodošli priseljenci nismo imeli prav nič skupnega razen morda slovenske matere in slovenskega jezika. Čukov primer, kot ga prikazuje Kermauner na svoj imeniten razumniški način, morda kar prvič v tako odkriti in jasni obliki – je za nas še prav posebno zanimiv, ker ni samo zgodovinski, ko pa je na žalost še vedno z nami. In to ne samo v Argentini, kamor nas vodi avtor, marveč prav tako v Kanadi in Ameriki. (Svetovni slovenski kongres tukaj ni prav nič pomagal; nasprotno – ponekod je „ustvaril“ samo še večjo zmedo, ta pa kakopak ne vodi nikamor.)

Kaj je tako resnično in poučno v Čukovi zgodbi, da jo je vredno počasi prebrati in

dolgo dolgo razmišljati o njej, če nam je kaj do slovenstva? Njegova zgodba se tuintam zapleta in razpleta kot prava kriminalka. In saj tudi spada v poglavja iz slovenskega kulturnega (nekulturnega?) kriminala v našem svetu. Kermauner piše o Čuku, ker se mu je zdel „dober človek, dobričina“, zelo pozoren od sočloveka, „ne iz demagoških razlogov, ampak naravno, pristno...“ Hoče, da bi Čuk „obživel v širši slovenski zavesti kot ena najbolj izvirnih, energičnih, s poslanstvom obdarjenih, verujočih, živih, polnokrvnih figur slovenskega izseljenstva.“ Zanj je bil tudi „človek iz ljudstva“. Tu je na kratko srž Čukove nesrečne zgodbe, ki z njo avtor (verjetno kar dokončno in za vedno) pojasni vzroke in posledice razhajanja med predvojno in prvo povojno politično emigracijo v Buenos Airesu (in še kje drugje):

Albert Čuk, ta s srcem in dušo slovenski človek iz Bilj (iz bližnje Mirna pri Gorici), sin zavedne primorske družine, ki je sodelovala s partizani, se je znašel ob svojem prihodu v Argentino med dvema barikadama nepomirljivih slovenskih fanatikov, to je med neko določeno skupino predvojnih priseljencev in tistimi, ki so pribražali tik po vojni. Do svoje smrti je ostal izločen iz obeh strani. „Čukova zgodba-zgodovina je zgodba človeka, ki se iskreno trudi, da bi v razmerah izključujočnosti strasti ter načel med dvema narodnima grupama (ki druga drugi odrekata narodno zavest) igral vlogo pomirjevalca...“, piše avtor. Iz nadaljevanja njegovega tenkočutnega zapisa je mogoče jasno razbrati, da Čuk ob svojem prihodu v Buenos Aires ni mogel drugam kot med naše „stare“ izseljence, le-ti pa

Čuk, argentinski Slovenec

so mu nazadnje tudi zabranili stopiti skozi vrata njihovega kluba, ker je bil „človek sprave, sredine, strpnosti, nekdo, ki je razumel obe strani, saj je z obema sočutil in doživljal z njima isto usodo.“

Kako zelo znana se nam zdi ta zgodba v Kanadi! In koliko je naših ljudi iz Clevelanda, iz Čikaga in drugih točk Amerike, ki bi nam prav radi povedali svojo podobno zgodbo, ko bi le še živeli.

Toliko o nepotešljivem sovrtaštvu slovenskih ekstremistov do vsakršne „drugčnosti“ pri svojih lastnih ljudeh... Kermaunerjev prispevek za letošnji Slovenski koledar je vreden ponatisa vsepovsod, kjer še živijo Slovenci. Mogoče bodo prizadeti vsepovsod, kjer še živijo Slovenci. Mogoče bodo prizadeti lepega dne le spoznali, kaj pravzaprav počenjajo.

Odgovorni urednik SK je Jože Prešern, vsebino koledarja pa so uredili: Jože Snoj, Ivan Cimerman, Jurij Holy, dr. Mirko Jurak, Janez Kajzer, dr. Irene Mislej in Janez Rogelj. Knjigo je oblikoval in tehnično uredil Jane Reher, avtor fotografij v koledarskem delu je Marjan Garbajs.

Ivan Dolenc,
(Toronto, Kanada)

Nekaj zaključkov iz Kermaunerjevih spominov na A. Čuka

O slovenski spravi

„Do pomiritve med predvojno ekonomsko emigracijo (PEE) in slovensko politično-povojno-emigracijo (SPE) ne bo prišlo, razen po smrti obeh. Kar je dokaz slovenske samouničevalnosti, avtoblokade. Mogoče strasti..., doslednost načel, a morda niti ne več želja po realni zmagi pri vseh, prej le še želja po vztrajanju do konca v istem, po vzdrževanju obraza, po ponosni poti v smrt. Te oznake tudi in še posebej za SPE niso netočne.“

O vzgoji slovenskih otrok v svetu

„PEE bi postala na kulturnem področju podobna SPER, če bi starši, zavedajoč se svojih zadevnih slabosti, vzgajali otroke v duhu višje kulture, potrebne za obstoj naroda, za tisto fazo naroda, kjer prehaja iz etnije v državno nacijo. A prav tega niso storili, ker se potrebe po tem sploh niso zavedali. Menili so, da zadošča amatersko čitalniška kultura, ki ničesar ne problematizira in je bolj niz družabnih prireditiv, ki skrbijo za enotnost skupine, kot območje avtorefleksivne misli. Dogodila se je značilna pomota, ki je v novi slovenski državi, med njenimi novimi elitami, spet na delu: da zadošča povrh vsega še strankarska politizacija.“

O sprejemu osamosvojenе Slovenije

„...med leti 1990 in 1992 je skoraj pri vseh slovensko zavednih članih PEE in SPE vladal tako nezmeren, nereal- (ističen), zdravničarski, iluzio-

nističen, otročji dih navdušenja, sreče, opoja, čustvene eksaltiranosti, da tega nisem mogel prenesti. Ogibal sem se jim. Tudi na zasedanje Svetovnega slovenskega kongresa v času vojne nisem šel. Da bi zasvojenec odpiral oči, se nisem počutil poklican, si nisem upal kot tega ne delaš otroku, ko ga vidiš srečnega. Navdušenci so prihajali v domovino in prepevali od blaženosti. Vse to sem doživel že leta 1945, a tudi hitro streznenje po tem, stvarnost nasilja, laži, surovosti, cinizma. Tega dogajanja nismo krivi posebej Slovenci, je splošno človeško. A zakaj se ljudje ne bi slepili, če se hočejo? Zaprl sem se v samoto in pisal kritiko nacionalizma v obsežni študiji o Levstikovem Tugomerju. Hotel sem počakati, da moji prijatelji sami od sebe pridejo k sebi.“

Peterle kot „kralj Matjaž“

(Avtor in njegova žena nista v Argentini zastopala nobene domovinske organizacije ali ustave, marveč „le sama sebe“)... A Čuk kot politik za to ni imel čuta. Zanimal ga je človek kot posamezna oseba in kot Slovenec. Ni razločeval med nama in Peterletom, kot je razločevala srenja SPE, ki je prišla Peterleta do duševne obnorelosti slaviti na Eisezo kot večtisočglava množica kralja Matjaža, osvoboditelja. Danes mislijo o njem vse drugače. A človek živi od sanj. Imam se za kristjana, ker upam v onkrajmrtnost. V tem življenju pa po mojem ni v kaj trdnega in zanesljivega upati. Pričakovati gre kvečjemu le poraze.“

Albert Čuk in Slovenija

(Po avtorjevi razlagi je Čuk) „ostal žal retorik, realno življenje je šlo mimo njega. Po eni strani je izdalo njega samega, zadela ga je smrt. Po drugi strani je na Slovenskem kar pri vseh političnih strankah vladal pragmatizem, „nenačelne koalicije“ so zamenjale čustveno spravo. Čuk je bil zgleden v tem, da je spajal podjetniško uspešnost in čustveno ekstazo. Današnja Slovenija mu je ravno nasprotna; težko bi jo prenašal: spaja podjetniško neuspešnost in hladen, preračunan, pretrezen, ciničen, pritlehen, grd račun.“

Izbral I.D.

Datum	Kraj	PRIREĐITVE	Prilagoditve
Sobota, 22. 1. 19.30	v kulturnem domu na Radišah	Odpri razstave slik domačina Tomija Pisjaka; koncert dvojezičnega zbora Pedagoške akademije v Celovcu	SPD „Radiše“
Sobota, 22. 1. 16.00	v kulturnem domu v Šentprimožu	Andersen – Militarov: Princeska in svinjski pastir ; SPD „Danica“ gostuje Mladinska gled. skupina iz Škocijana	
Sobota, 22. 1. 19.30	v farni dvorani v Pliberku	Rene de Obaldia: Veter v vejah sasafresa ; gostuje gled. skupina Sele	Farna mladina
Nedelja, 23. 1. 14.30	v farni dvorani v Globasnici	Andersen – Militarov: Princeska in svinjski pastir gostuje gled. skupina Sele	
Nedelja, 23. 1. 14.00	v gostilni Podobnik v Bell pri Železni Kapli	Zveneča alpska dežela – vesel popoldan z Lavanttaler Duom, ljudsko glasbo Kučnik, kvintetom Rauschelesee, ljudsko glasbo Novak, Geschwister Dohr	Alpski klub „Obir“
Ponedeljek, 24. 1. 19.00	v Slomškovem domu v Celovcu	Podelitev XV. Tischlerjeve nagrade Zvezli slovenskih zadrug – poje „Trta“ iz Žitare vasi	NKSK, KKZ
Sreda, 26. 1. 19.30	v Domu v Tinjah	Boris Pahor: V labirintu ; vodi Horst Ogris	Dom v Tinjah ORF
Sobota, 29. 1. 20.00	pri Svetiju na Plešerki	Hodiški ples – za ples igra Sekstet Šibovnik; sod. : SPD „Zvezda“ Volkstanzgruppe Keutschach, Hodiški oktet pod vodstvom Thomasa Sabotnika	
Torek, 1. 2. 19.30	v Dvojezični trg. akademiji v Celovcu	Informacijski večer za starše in šolarje , ki bodo letos zaključili 8. šolsko stopnjo	TAK
Četrtek, 3. 2. 19.30	v Domu v Tinjah	Predstavitve knjige Johannesa Österreicherja „ Rasenhaß ist Christenhaß “, nato predavanje prof. dr. A. Walzla: Oblike spoznavanja nacističnega pregona na Koroškem Judov – Cerkev – in preganjanje Slovencev	Dom v Tinjah
Petek, 4. 2. 19.00	v farni dvorani v Žvabeku	Koncert – sod. : PK „Graški študentje“ (mag. Bertelj Logar), Janez Gregorič – kitara, Pevsko – instrumentalna skupina Žvabek	KPD „Drava“
Sobota, 5. 2. 20.00	v kulturnem domu v Šentprimožu	Ples „Danica“ – igra Alpe-Adria-Sekstet	
Nedelja, 6. 2. 14.30	pri Cingelcu na Trati pri Borovljah	Koncert z Graškimi študenti, MoPZ Borovlje in Sekstetom Borovlje	SPD „Borovlje“
Petek, 11. 2. 19.30	v kulturnem domu na Brnci	Fran Milčinski/Ivo Svetina „ Butalci/Die Schildbürger “; premiera ob 10-letnici igralske skupine. Režija Zdravko Zupančič	SPD „Dobrač“
Sobota, 12. 2. 19.30	v kulturnem domu na Brnci	Ponovitev predstave „ Butalci/Schildbürger “	SPD „Dobrač“
Sreda, 16. 2. 15.00	v Domu v Tinjah	Miroslav Košuta: Na Krasu je krasno ; vodi Horst Ogris	

RAZSTAVE

CELOVEC

– **Mohorjeva knjigarna** Ponedeljek, 24. 1. ob 18.00 otvoritev razstave „Planine v sliki“ (do 11. 2.)

– **Deželna galerija**, Burggasse 8 – Valentin Oman (do 31. 1. 94)

– **Galerija Walker**, R. Wagnerstr. 36 – Alois Köchl, Peter Krawagna in Valentin Oman (do 30. 1.)

– **Mestna hiša** – Ruben Apresjan, olja (od 13. do 22. 1.)

BOROVlje

– **Galerija Rieser** – 50 koroških umetnikov

TINJE

– **Dom v Tinjah** – Benno Steiner – risbe ornamentov

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKÉ ODDAJE

18.10–19.00

Četrtek, 20. 1. Rož – Podjuna – Zilja

Petek, 21. 1. Kulturna obzorja

Sobota, 22. 1. Od pesmi do pesmi – od srca do srca

Nedelja, 23. 1.

6.30–7.00 Dobro jutro na Koroškem – duhovna misel (dr. Nace Laurenčič)

18.10–19.00 Dogodki in odmevi

Ponedeljek, 24. 1. Avstrijski agrarnopolitični koncept in pogajanja o članstvu v Evropski uniji

Torek, 25. 1. Partnerski magazin

Sreda, 26. 1. Glasbena sredo

OBZORNİK

Potres v Los Angelesu

LOS ANGELES. V ponedeljek, 17. januarja zjutraj, je potres z močjo 6,6–6,7 na Richtertjevi lestvici v tridesetih sekundah hudo prizadel svetovno filmsko metropolo Los Angeles in njena predmestja. V hipu so se zrušili hiše, mostovi in avtoceste, vodovodi in plinovodi so bili prekinjeni in zmanjkalo je tudi električnega toka. Takoj so izbruhnili požari, v ruševinah in pod zrušenimi mostovi pa je bilo veliko ljudi. Doslej je število mrtvih naraslo nad trideset in mestna uprava ter organizacije prve pomoči pričakujejo, da se bo število žrtev še povečalo. Mesto in okolico so razglasili za ka-

tastrofno območje, zaradi roparjev patrolirajo po mestu težkooborožene varnostne enote. Los Angeles odnosno zahodna Kalifornija ležijo na najbolj potresnem območju sveta, tako imenovani Andrejevi brazdi, tektonski ločnici, ki razmejuje pacifično in celinskoameriško ploščo. Strokovnjaki že dalj časa pričakujejo hud potres v Kaliforniji in so prepričani, da je sedanji bil le znanilec najhujšega. Leta 1971 je za posledicami potresa v Los Angelesu umrlo nad 60 ljudi. Zahodna ameriška obala leži na tako imenovanem ognjenem pasu, ki zaokroža celotni pacifiški ocean.

Bo žena finska predsednica?

HELSINKI/HELSINGFORS. Ne zaradi vrelih kopeli, ampak zaradi nepričakovanega izida prvega kola predsedniških volitev trenutno Finska/Suomi zbuja zanimanje svetovne politične srenje. V prvem kolu predsedniških volitev preteklo nedeljo je namreč obrambna ministrica in pripadnica švedske manjšine na Finskem, Elizabeta Rehn, dobila 22 odstotkov glasov in tako postala glavna konkurentka diplomatu in socialdemokratu Martii Ahtisaariju, ki je dosegel 25, 9 odstotkov. Poznavalci finskega po-

litičnega parketa pričakujejo, da bo Rehnova 6. februarja izvoljena za prvo predsednico Finske, kajti njen dosedanji uspeh mnogi ocenjujejo kot izraz opozicije do tradicionalno vladajoče finske moške družbe, za katero je prav vroča kopel postala simbol. Vrhu tega se je Rehnova uveljavila v najbolj moškem resorju vlade, to je kot obrambna ministrica. Rehnova je za pristop Finske k Evropski skupnosti, njen konkurent Ahtisaari, s katerim jo veže osebno prijateljstvo, pa je proti temu.

Kaos v ruski notranji politiki

MOSKVA. Po volitvah v dumo, to je ruski parlament – med zmagovalce sodi prav nacionalist in partner nemških radikalcev Žirinovskij, so se politične razmere v Rusiji zapletle do skrajnosti in jih nekateri že primerjajo s predrevolucionarno dobo leta 1917, ko so edinole Lenino vi boljševiki vedeli, kaj hočejo in zato takratni kaos tudi znali v svoje namene izrabit. Najprej se je zataknilo pri izvolitvi predsednika dume. Šele po neskončno dolgem vsehprekem zmerjanju so se zedi-

nili nacionalisti Žirinovskega in komunisti in izvolili svojega človeka na to mesto. Potem je odstopil podpredsednik vlade Jegor Gaidar češ da je ogrožen reformni proces. Njemu je sledila končno ministrica za socialne zadeve Pamfilova in tako pahnila predsedniku Jelcinu prijetno vlado v doslej najhujšo krizo po volitvah. Žirinovskij pa še kar naprej grozi vsem, ki so proti njemu, z norišnico.

Bo obveljala enačba „zemljo za mir“?

JERUZALEM. Da se na Bližnjem Vzhodu stvari premikajo z mrtve točke, je znano. Ni pa jasno, kam, ali v smer enačbe „zemlja za mir“, ki je postala politično geslo izraelskih in palestinskih mirovnikov, ali pa v smer nove zaostritve. Vsekakor pa bo novi razvoj precej podoben političnemu bazarju, kjer bojo barantali za vsako ped ozemlja, za določila avtonomije in drugo. Začelo se je s podpisom washingtoninske pogodbe med Izraelom in PLO, nadaljevalo se je s pogajanjem v Kairu in drugod in višek razvoja je bilo srečanje v Ženevi med ameriškim predsednikom Clintonom ter sirs-kim predsednikom Hafezom Assadom,

na katerem je Assad prvič izjavil, da hoče normalne odnose z Izraelom. A samo pod pogojem, da Judje vrnejo celotni Golan. Sedaj je Izrael na potezi, kajti vedno je trdil, da bo vrnil zasedeno in strateško pomembno gorovje, če bo Damask privolil v mirne in civilizirane odnose. Kdaj in pod katerimi pogoji bi Izrael zares odstopil Golan, pa je še vko-vano v zvezde. Kajti judovski naseljenci na Golanu so že obljubili svoj najostrejši protest, predsednik vlade Rabin pa je napovedal referendum, češ, o tako važnem vprašanju, kot je vrnitev Golana, da ne more odločati vlada sama, ampak vsi državljani.

Haiderjeva desna stran

DUNAJ. Prvi človek avstrijske svobodnjaške stranke Jörg Haider se kljub vsemu otepanju in drugače zvencim izjavam očitno vse bolj zapleta v rjavo omrežje. Pred dnevi je neki bivši vzhodno-nemški neonacist izjavil, da je Haider bil gost neonacističnih srečanj, ki jih je organizirala Küsslova skupina. Bivši deželni glavar je stvar dal takoj zanikati in je celo grozil z sodnijskim postopkom vsakomur, ki bi take stvari naprej razširjal.

In glej, v najnovejši številki objavlja „profil“ sliko iz nekega neonacističnega glasila, na kateri je Haider v veseli družbi visokih neonacističnih funkcionarjev. Sedaj je glavni štab svobodnjaške stranke dal neverjetno razlago za to sliko: mi ne moremo identitete vsakogar preveriti, ki se hoče slikati s Haiderjem. Morda mu pa vsaj svetujejo, da se ne bi vselej tako dobro razpoloženo smejal.

**Slovenski
vestnik
čestita!**

Gospo Ursuli Stromberger iz Celovca za osebni praznik;
gospodu Tonetu Sedelšku iz Dolinčič za rojstni dan in god;
gospo Mici Martinjak iz Gorinčič za osebni praznik;
gospo Tončki Reichmann iz Želuč za osebni praznik;
gospo Matildi Kattnig z Bistrice za osebni praznik;
Tomiju in Mici Mak iz Sel za rojstni dan;
gospodu Toniju Hriberniku iz Sel pri Trklu za rojstni dan;
gospo Mariji Kelih iz Sel za 89. rojstni dan;
za osebne praznike članom društva upokojencev Pliberk: Francu Markitzu iz Male vasi, Mariji Miklau iz Štebna, Mariji Linhard iz Libuč, Alojziji Müller iz Vogrč, Veri Amenitsch iz Pliberka ter Nežki Pečnik iz Šmihela;
gospo Tatjani Riegelnik iz Šentjakoba za okrogli življenjski jubilej;
Vesni Riegelnik iz Šentjakoba za osebni praznik;
gospo Nadji Noč s Čemernice za osebni praznik;
Mileni Hartmann iz Celovca za 10. rojstni dan;
gospodu Toniju Kogojcu z Lobnika za 50. rojstni dan;
gospodu Antonu Unterbergerju iz Šentruperta pri Velikovcu za dvojni praznik;
gospo Ludmili Piskernik z Borovnice v Selah za 40. rojstni dan;
za osebne praznike članom društva upokojencev Podjuha: dr. Francu Vrbincu za 70. rojstni dan, Neži Zunder iz Kokja, Nevenki Sommergerger iz Kamna, Tomeju Pesjaku iz Malčap ter Antonu Goltniku z Žamanj;
Sonji Morič iz Čahorč za rojstni dan;
gospo Nežki Lubas iz Vogrč za 65. rojstni dan;
gospo Nežki Knorr s Ponikve za dvojni praznik;
gospo Veroniki Raunicher iz Stare vasi za 62. rojstni dan;
gospo Tončki Erjavec za 40. rojstni dan;
gospo Matildi Novak iz Breške vasi za rojstni dan;
gospo Zali Sadolšek iz Lobnika za rojstni dan;
gospo Pavli Rosenzopf iz Breške vasi za rojstni dan;
gospodu dvornemu svetniku dr. Valentinu Inzku iz Sveč za rojstni dan.

SPD Šentjanž vabi na koncert v soboto, 29. 1. 1994 ob 19.30 v stari šoli v Šentjanžu.

Nastopajo:
„Šentjanski tamburaši“,
„Sekstet Borovlje“,
„Vaščani pojo“.

Opolnoči je prisvetilo čez mejni prehod Luže 69 lučk

Ob stoletnici rojstva velikega koroškega pisatelja Prežihovega Voranca-Kuharja se je Planinska zveza z Raven na Koroškem na prav poseben način spomnila velikega pisatelja. Pod vodstvom direktorja Maksa Vačka so ravenški planinci sklenili, da na spominsko leto, to je 100-letnica rojstva Lovra Kuharja, obudijo spomin na njegovo delo in življenje njegove družine.

Dogovarjali so se, da obnovijo spominski pohod po poti, ki jo je prehodila Lovrova žena Marija z dvema hčerkama na sam Božični večer. Marija Kuhar se je s hčerkama pozno ponoči odločila zabresti v visok sneg in prestopiti državno mejo na Lužah. V Celovcu je bil namreč v ilegali njen mož Lovro.

Marija se je odločila za ta čudni in težki pohod zato, ker je vedela, da ob tako visokem snegu in polnočni uri ne bo nihče stražil gorskega mejnega prehoda na Lužah.

Marija Kuhar-Prežihova mati, je hodila 5 ur iz Črne do Jekelna v Koprivni. Tu je dobila od dobre družine večerjo, predno je z mladoletnicama zagazila pozno ponoči v sneg.

Prišla je po velikih telesnih in duševnih naporih na Avstrijsko-Koroško mejo, kjer so jo toplo sprejeli. Ta zlata žena danes še živi in stanuje pri svoji hčerki v Domžalah. Žal se ji ves trud ni poplačal, kajti obisk

je bil kratek, ker so moža Lovra zaradi njegove napredne revolucionarnosti kmalu zaprli.

Planinci z Raven so to žalostno pot Marije Kuhar obnovili. Prav tako kot na pohodu Marije, je planince oviral globok sneg preko Luž. 69 planincev je na gorski kmetiji pri Jekelnu v Koprivni po dolgi pehoji iz Črne zaužilo večerjo, Jeklnovi so jih prijazno sprejeli, kot so v najtežjih vojnih časih sprejemali partizanske bataljone.

Po večerji pri Jekelnu so planinci, vsak s svojo lučko, zagazili v globok sneg, proti mrtvem mejnemu prehodu v Lužah, kjer so jih obmejni organi z obeh strani meje toplo pozdravili.

Po enoinpolurni pešpoti so prispeli k Čemru v Podpeco. Domačini, gospodar Johi, gospodinja Hani ter sorodniki so dokaj nenavadno kolono prijazno sprejeli ter jo pogostili s čajem, pecivom in žganjem.

Za ta dokaj časten pohod ravenških planincev smo zvedeli šele pozno ponoči, ko je po ozki Lepeni prišel planinec naproti avtobus z Raven.

Ob tem lepem sosedskem dogodku čestitamo Ravenčanom in Čemrovi družini prebivalci Koprivne, Lepene in Železne Kaple in mogoče letos 23. 12. 1994 nasvidenje!

Prežihovi Mariji pa ob 92-letnici želimo vse najboljše!

Ing. Peter Kuhar

Zvezna gimnazija in zvezna realna gimnazija za Slovence v Celovcu sporoča:

1. Prijavni rok za vpis v 1. razred in višje razrede ZG in ZRG za Slovence v Celovcu se prične v ponedeljek, 21. 2. 1994 in traja do ponedeljka, 28. 2. 1994. Uradne ure so dnevno od 7.30 do 16.00 ure, ob petkih do 13.00 ure. Ob prijavi za sprejem je treba predložiti ravnateljstvu spričevalo prvega semestra 4. razreda ljudske šole, rojstni list in dokaz avstrijskega državljanstva.

2. Sprejemne izpite bo treba delati prijavljenemu učencu le v izjemnih primerih.

Odločilno bo letno spričevalo. Termin za sprejemne izpite: 6. in 7. julij 1994.

3. V naslednjih mesecih bo vodstvo ljudske šole javilo gimnaziji učni uspeh učenec, ki so se prijavili za vstop v gimnazijo. Nato bo ravnateljstvo gimnazije pravočasno obvestilo starše o sprejemu učenca oz. o potrebnem sprejemnem izpitu.

4. Za vstop v višje razrede veljajo podobna pravila. Priporočljivo je v tem primeru razgovor z ravnateljem. Prestop iz glavne šole v gimnazijo je možen.

Prijave za sprejem v gimnazijo lahko opravite osebno v šolski pisarni ali pa se obrnete pisno na naslov: Zvezna gimnazija in zvezna realna gimnazija za Slovence v Celovcu, Prof.-Janežič-Platz 1, 9020 Celovec/Klagenfurt.

dv. sv. dr. Reginald Vospernik l. r. ravnatelj

Rešitev novoletne križanke

(Jože Petelin)

Vodoravno: V NOVEM LETU VELIKO SREČE, AGORA, OREL, LALA, TEN, INSTINKT, JUAN, BOKSAR, EKSCENTRIK, RAK, KRMAR, RASIST, OTS, BARNARD, TRTA, DRN, ETEN, OBI, GARDENA, REKET, ALBIN, OLEG, GRASS, LAZE, MOKA;

Navpično: VV, NEAL, OLGA, VIOLINIST, EKTRAN, MOA, LS, EROTIKA, TERENSKO DELO, UČENKA, EL, SB, TORTAR, TR, JN, UTRDBA, ARA, EKBERG, KRATER, SMREKA, CANNES, ERA, KIRGIZ, STANE, TRNEK, SNAGA, RO, ILL, DOM, TS, BA.

Žreb je naklonil nagrade naslednjim reševalkam in reševalcem:

1. nagrada – izlet z Vestnikom v oktobru (v višini pribl. 1500 šilingov): **mag. Štefan Pinter**, Svetna vas 117, 9162 Struga

2. nagrada – 1.000 šilingov: **Janko Cankar**, Opekarna 7, 61420 Trbovlje, Slovenija

3. nagrada – 750 šilingov: **Luka Šefic**, Mikschallee 4, Mladinski dom, 9020 Celovec

4. nagrada – 500 šilingov: **Nataša Alauf**, Sp. Duplje 22a, 64203 Duplje, Slovenija

5.-10. nagrada – knjižni dar Slovenske prosvetne zveze za leto 1994: **Anton Feinig**, Sveče, 9181 Bistrica; **Fredo Kral**, Bistrica 28, 9143 Šmihel pri Pliberku; **Božo Hartman**, Klopinj II/3, 9122 Škocijan; **Marija Kap**, Žamanje 3, 9122 Škocijan; **Verona Starčević**, Rojčeva 26, 61110 Ljubljana; **Mira Abraham**, Sele 60/a, 62380 Slovenj Gradec. Nagrajenci bodo dobili nagrade po pošti, lahko pa jih do 26. januarja dvignejo tudi osebno na sedežu Slovenskega vestnika. Nagrajenca druge in četrte nagrade prosimo, da nam sporočita način prenakazila, kakršnega želita.

Dobitnikom iskreno čestitamo, drugi pa bodo imeli morebiti več sreče ob žrebanju rešitev velikonočne križanke, če bodo spet tako pridno sodelovali!

Gostišče Alpe-Jadran in kulturni projekt v središču Celovca išče poslovođjo (družabnika/družabnico) s koncesijo za gostišče. Pogoji znanje slovenščine in nemščine, znanje italijanščine zaželjeno. Pismene ponudbe pod šifro na naslov: Kulturno društvo Pri Joklnu/Kulturverein Bierjokl, 9020 Celovec/Klagenfurt, Badgasse 7.

Alpe-Adria Gaststätten- und Kulturverein im Zentrum Klagenfurts sucht GeschäftsführerIn (GesellschafterIn) mit Gaststättenkonzession. Slowenisch/deutschsprachig Bedingung, italienisch erwünscht. Schriftliche Angebote unter Chiffre an die Adresse wie oben.

Zvezna gimnazija in zvezna realna gimnazija za Slovence v Celovcu

razpisuje

tajniško mesto na Slovenski gimnaziji

Deželni šolski svet bo razpisal mesto za popoldnevno tajniško mesto na Slovenski gimnaziji. Interesentke (interesenti) z znanjem obeh deželnih jezikov, ki obvladajo strojepisje, naj se povežejo z ravnateljem (0463/33353, Fax: 0463/33353-20).

dv. sv. dr. Reginald Vospernik, ravnatelj

EL pričakuje nad 4000 glasov, sicer personalne spremembe

Priprave Enotne liste (svoječas Koroške enotne liste) na deželnozborskih volitve postopoma prihajajo v zaključno fazo. sestanki v posameznih volilnih okoliših so po besedah tajnika Rudija Vouka potekali zadovoljivo, vzdušje da je bilo presenetljivo dobro, celo boljše kot pri nekaterih funkcionarjev. Konec januarja bo stranka predstavila svoj volilni program, volilni boj materialno ne bo ekscesiven. V glavnem pa se bo zanašala na osebne stike in propagando od osebe do osebe. Tudi večjih zborovanj v stilu deželnozborskih strank ne bo.

Trenutno lista zbira podporne izjave. V okoliših Velikovec, Celovec in Beljak ni bilo

problemov, čeprav so ponekod metali birokrati polena pod noge. Težje kot pričakovano pa se zadeva razvija v volilnem okolišu Špital, ki zaobjema še okraja Šmohor in Trg. Vouk upa, da bo le uspešno zbrati potrebne podporne izjave.

Tudi o volilnem „uspehu“ ima tajnik jasne predstave. Prepričan je, da bo Enotna lista dosegla nad 4000 glasov. Vse, kar bi bilo pod to cifro, bi pomenilo neuspeh, in v tem primeru tudi personalne spremembe na vrhu stranke ne bi bile izključene. Slab rezultat bi seveda slabil pozicijo EL pri pogajanjih za samostojni deželnozborski mandat. Več kot 4500 glasov pa bi bil že „velik in lep uspeh“.

Franc Wakounig

Poročilo o športni dejavnosti v Mladinskem domu

Kakšnega pomena je telovadnica za športno dejavnost v Mladinskem domu, lahko ocenimo šele, ko vremenske razmere ne dopuščajo organizirane športne dejavnosti na prostem. Poleg treningov, ki jih imajo razna moštva v zimskem času v telovadnici Mladinskega doma (SAK-nogometna moštva, SAK-košarkaši, SAK-budo, Zveza slov. organizacij idr.) se prav v tem času vrstijo športna tekmovanja srednješolske mladine. Tako smo imeli v zadnjem mesecu in pol več športnih prireditev, o katerih vam na kratko poročamo:

S tekmovanjem so pričeli nogometaši višjih razredov srednjih šol. 28. 10. 1993 je športni krožek Mladinskega doma vabil na tradicionalni nogometni turnir. Prijavilo se je kar 12 moštev, ki so tekmovala v štirih skupi-

nah. V navzkrižnih finalnih tekmah pa so se potem pomerili zmagovalci posameznih skupin in tekmovali za uvrstitev v finale. V tekmi za prvo mesto so se potem izkazali kot najboljša moštva igralci Lokomotive DSDRAH (D. Fera, D. Gregorič, Št. Sienčnik, R. Konzilija, E. Hren), ki so premagali presenetljivo dobro moštvo FC Radiše (R. Wrulich, M. Tolmajer, R. Pichler, N. Wieser, H. Raunjak). V malem finalu pa so bili boljši igralci 8. a ZGS (S. Sadjak, M. Tondolo, M. Gabriel, K. Cesnovar, J. Schiemann), ki so zasedli pred moštvom in vino veritas 3. mesto.

S tekmovanjem so nadaljevali potem 10. novembra 1993 nižješolci. Na razpis Mladinskega doma se je prijavilo devet moštev. Z žrebanjem so bila moštva razdeljena v tri skupine, zmagovalci

pa so se pomerili še v finalni skupini, kjer so igrali vsak proti vsake-mu. Najboljši so bili igralci moštva L.A. Kings (D. Thaler, Št. Amrusch, D. Mikulica, T. Hribernik, N. Kuežnik), pred presenetljivo dobro ekipo 2.a razreda (M. Obid, M. Einspieler, Ch. Woschitz, M. Kuežnik, A. Kesselbacher, D. Waldhauser) in 4.a ZGS (V. Waldhauser, J. Jeraj, K. Tratnig, K. Koren, I. Woschitz, I. Lesjak).

Pri obeh nogometnih turnirjih je treba poudariti, da so potekali v zelo športnem vzdušju, za kar si vsi igralci, in teh je bilo 119, zaslužijo posebno pohvalo. Tudi organizacija s strani odgovornih je potekala brezhibno in prepričani smo, da bo še več takih nogometnih popoldnevov in večerov.

Potem so bili na vrsti igralci namiznega tenisa. Pri turneji za nižješolce

sodelovalo 19 tekmovalcev, 12 fantov in 7 deklet. Prva tri mesta so zasedle pri dekletih M. Hudl, K. Malle in V. Laussegger, v skupini fantov pa so bili prvi trije A. Kesselberger, N. Jager in L. Truppe.

Pri namiznoteniskem turnirju za starejše, dne 13. 12. 1993 pa je sodelovalo kar 24 fantov. V treh skupinah, kjer so se po modusu dvojni k.o. odvijale predtekmice, smo poiskali finaliste, ki so potem v finalni skupini vsak proti vsakemu iskali domskega prvaka. Končni vrstni red pa je bil potem sledeči: 1. in domski prvak 1993 je postal Drago Čepin, drugo mesto je zasedel Martin Zettl, tretje pa Klemen Kranjc.

Poleg tekmovanj v telovadnici pa skozi zimski čas poteka tudi domsko šahovsko prvenstvo. Ker so šahisti zelo potpežljivi in se jim nikamor ne mudi, bomo lahko rezultate objavili šele proti koncu semestra, ko bo prvenstvo zaključeno.

J. Blajs

Rožanski pokal

Že drugič po vrsti so se rožanski smučarski klubi domenili, da priredijo Rožanski pokal, ki je lani bil tako od tekmovalcev kot tudi od trenerjev pozitivno sprejet. Za glavnega sponzorja so pridobili banko „Volksbank Kärnten-Süd“. Pri teh tekmovanjih za Rožanski pokal sodelujejo športna društva SK Borovlje, SC Rosental, SC Berg-Rožek, ŠD Šentjanž in DSG Sele. Na programu sta dva slaloma in trije veleslalomi.

Lani so bili mladi perspektivni smučarji in smučarke DSG Sele zelo uspešni, saj so v skupnem številu petih tekem v štirih starostnih skupinah dosegli 2 prva in 3 druga mesta.

Za letos so si mladi smučarji zastavili še višje cilje. Zato so pričeli s treningom na suhem že meseca oktobra. Na prvem tekmovanju 2. januarja 1994 v Podnu (veleslalom) so zadovoljivo odrezali. Letos so prvič tekmovali tudi v skupini šolarji I. Rezultati prve tekme:

Otroci I – dekleta:

1. Stefanie Fritz, 2. Kristina Scheriau, 3. Michaela Mautz (DSG Sele).

Otroci II – dekleta:

1. Carina Laussegger, 2. Karin Röttig, 3. Stefanie Scheriau.

Otroci I – fantje:

1. Matjaž Kelih (DSG Sele), 2. Mark Pucher, 3. Thomas Guetz.

Otroci II – fantje:

1. Peter Erjautz, 2. Friedrich Mak (DSG Sele), 3. Heinz Ruess.

Šolarji I – fantje:

1. Mario Plasch, 2. Florian Mak (DSG Sele), 3. Peter Pacher.

Preteklo nedeljo je bila druga tekma (slalom), zopet v Podnu, kjer je bil cilj: DSG Sele osvojiti vsaj eno prvo mesto. Ta cilj so tudi dosegli, saj je Armin Oraže osvojil prvo mesto pri otrocih I. Tekmovanja se je udeležilo nad osemdeset tekmovalcev in tekmovalk.

Člani DSG Sele so se tokrat sledeče uvrstili:

Otroci I – dekleta:

2. Sarah Dovjak.

Otroci I – fantje:

1. Armin Oraže.

Otroci II – fantje:

2. Friedrich Mak.

Odbojka

Dobljeni so odnesli Kagranu le en niz

WAT-Kagran – SK Puntigamer Aich/Dob
3 : 1 (12, -10, 7, 6)

Naloga za moštvo iz Doba je bila pretežka. Šli so v tekmo zelo dobro razpoloženi, a že v prvem nizu so morali spoznati, da je Kagran močnejši. Zaostanek je bil v prvem nizu z desetimi točkami le prevelik. Z vsemi napori so si priborili vendarle še dvanajst točk.

Drugi niz je bil zadeva Dobljanov, Kagran si je nabral le deset točk. Toda v tretjem in četrtem nizu je Kagran našemu moštvu pokazal, kje „poper raste“. Le skromnih

trinajst točk v dveh nizih dokazuje, da bo treba našim fantom v naslednjih tekmah še bolj zavzeto igrati. Zastavljeni cilj bodo dosegli le, če bodo resnično igrali z vso vne-mo.

Sledile bodo še tri tekme na tujem: dve tekmi v prvenstvu in pokalna tekma proti SV-EX Dunaj.-Nasprotnika v pokalni tekmi krepijo nekdanji igralci avstrijske reprezentance, stari lisjaki. Kljub temu si igralci Doba pričakujejo zmago.

1. VBK Raika Friesach	9	9	0	18
2. VBK Wolfsberg	9	7	2	14
3. SK Aich/Dob	9	6	3	12
4. ASKÖ Beljak	9	6	3	12
5. WSG Radenthein	9	3	6	6
6. HYPO Celovec	9	2	7	4
7. VBK Wolfsberg II	9	2	7	4
8. ATSC Celovec	9	1	8	2

Po osnovnem delu tretje!

Tretje mesto je za naša dekleta zelo dobra uvrstitev, kar tri stalne igralko so morale začasno prekiniti z odbojko. Vzrok za pavziranje je zanje zelo razveseljiv: postale bodo mamice. Vsa odbojkar-ska družina že čaka, da bo lahko praznovala srečne dogodke!

V pogovoru je kape-tanja Erika Matschek

omenila, da ni bilo tako enostavno, v začetku tek-movanja zamenjati tri igralko z novimi. Z Mirkom Rebulo imajo dekleta zelo izkušenega trenerja, ki je v najkrajšem času zgradil kompaktno ekipo. Cilj v tem tekmo-valnem obdobju je doseči play-off, tiha želja pa je seveda, da bi postale prvakinja. Trampusch

Zmagovalke Christa Malle, Martina Hudl in Veronika Laussegger

Zmagovalca Albin Kesselbacher in Lukas Truppe, Nejc Jager pa se je skrll

Smučanje

Užnik premagal svoje sotekmovalce

V nedeljo je Daniel Užnik v kvalifikacijski tekmi (Super veleslalom) za državni kader v svojem letniku premagal vse svoje konkurente ter s tem stopil že korak bliže svojemu cilju, sprejemu v nacionalni kader. Zmagal je namreč na tekmi, ki je višek za vse kvalifikante v tem letu, kajti proga v Matreiu je ena najzah-tevnejših in prav zato zmagata tukaj šteje še nekoliko več. S tem si je pridobil tudi prvič zelo nizke FIS točke, kar je seveda zelo važno za mladega smučarja.

V petek pa je smučal skupaj z delom svetovne elite, ki je slalom v Kircherbergu uporabila kot pripravo na slalom v Kitzbühl. Zaradi te udeležbe je osvojil Daniel, ki je poleg tega vozil tudi najhitrejši čas v svojem letniku, dobre FIS točke.

Edino v soboto v veleslalomu ni imel najboljšega dneva, saj je v prvem teku precej zaostal, ob koncu pa se je uvrstil v svojem letniku na 5. mesto.

Tudi smučarke šentjanškega društva so nastopile na tekmovanju za deželni pokal na Dobraču.

Mladinke I: 2. Birgit Filipič, 3. Tatjana Zablatnik;

Mladinke II: 2. Silvana Oraže.

V Bad Kleinkirchheimu pa je nastopila le Tatjana Zablatnik in v slalomu dosegla 3. mesto.

Nogomet v dvorani

Koroška nogometna zveza prireja vsako leto nogometni turnir v dvorani prav za naraščaj. Kot se zdi, mladi nogometaši radi igrajo v dvorani, saj se je za pokalno tekmovanje javilo skupno 260 moštev.

Največje število udeležencev imata skupini pod 10 in pod 12. Predtekmovanja so se začela. Seveda je tudi SAK poslal v tekmovanja vsa svoja naraščajniška moštva.

Ker se je za to prvenstvo v dvorani javilo toliko moštev, je kot prva skupina začela tekmovanje pod 16 in se povzdignila v drugo kolo. Vsa ostala moštva pa se bodo vključila v borbo za naslov prvaka v dvorani šele v naslednjih dneh, saj se

tekmovanje razteza na dva meseca.

Vsa moštva pa so se tudi udeležila turnirja v Šentvidu, kjer pa nobenemu ni uspelo priti v finalno skupino – iz vsake skupine se povzdigne le prvo moštvo – sicer pa so zasedli pri močni konkurenci dobra mesta.

Vabimo vas na odprtje razstave „Planine v sliki“

v Mohorjevo knjigarno v Celovcu, ki bo v ponedeljek, 24. 1. 1994 ob 18. uri.

Razstava bo odprta do 11. feb. 1994.

Hkrati vas pozivamo, da ne pozabite fotografirati planinskih motivov skozi vse leto – naslednja razstava bo zagotovo!

Zopet zmaga za Slovenko

Alenka Dovžan je v ponedeljek presenetljivo osvojila prvo mesto, ki si ga je delila s Švedinjo P. Wiberg, in s tem nadaljevala uspešna tekmovanja slovenskih smučark v Super – veleslalomu.